LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 71 (176)
Sestdien, 1948. g. 4. sept.
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kops. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs vietā A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92)

Baltiešu delegācija uz UN pilnsapulci Parīzē

LNP aicinājums tālākā emigrācijā ņemt līdzi grāmatas

LNP prezidijs savā pēdējā kārtējā darba sēdē, apspriežot jautājumu, kā labāk saglabāt latvisko gara kultūru tautiešos, kas emigrē uz tālākām zemēm, nolēma radīt bibliotēkas fondu un izveidot bibliotēkas aizjūras zemēs, kur atrodas latviešu bēgļu centri. Šī nozīmīgā pasākuma iedzīvināšanai sekos LNP prezidija tuvāki norādījumi un aicinājums tautiešiem ziedot grāmatas. Prezidijs aicina tautiešus, dodoties tālākā migrācijā, ņemt līdzi latviešu grāmatas.

Sakarā ar UN sanākšanu Parīzē LNP prezidijs sagatavojis kopīgu Baltijas valstu memorandu, iesniegšanai UN pilnsapulcei. Uz Parīzi dosies īpaša delegācija, lai nodotu memorandu un līdz ar to mēģinātu panākt Baltijas valstu un tautu traģiskā stāvokļa patiesu un objektīvu apgaismojumu starptautiskā foruma dalībniekiem, apellējot pie pasaules sirdsapziņas un lūdzot taisnīgi izšķirt mūsu lietas.

Bez tam pieņēma plaši izstrādātu memorandu, ar kuru LNP griezīsies pie civilizētās pasaules, lai iepazīstinātu ar latviešu tautas likteņa gaitām, ar darbību valstiskās neatkarības laikā un postu un lielo nelaimi, kas piemeklējusi latvju tautu. LNP prezidija memoranda noslēgumā izsaka cerību, ka visas organizācijas un personas, kas sev par mērķi spraudušas cīņu par demokratiju un elementārām cilvēka tiesībām, saklausīs viņpus dzelzs aizkara palikušo latviešu, lietuviešu un igauņu palīdzības saucienus, un nepaliks vienaldzīga vērotāja lomā, bet noteikti un droši pacels savu balsi Baltijas tautu labā, kas bez pašu vainas nokļuvušas komūnistu varā, neizsakāmi cieš un neatvairāmi iet pretī pilnīgai iznīcināšanai. LNP prezidijs tic, ka mūsu aizstāvji panāks Baltijas tautu atbrīvošanu no komūnistu tirannijas un viņu brīvības un valstiskās neatkarības atjaunošanu.

Par LNP oficiālo laikrakstu padomes mērķu populārizēšanai un darbības sekmēšanai prezidijs apstiprināja laikrakstu Tēvzeme.

Izstrādāja programmu Latvijas valsts dibināšanas dienas 30 gadu atceres svinībām Rietumeiropas zemēs un ievadīja attiecīgus priekšdarbus šai virzienā. Atzina, ka citos kontinentos, kur atrodas latviešu emigranti, svinības organizējamas atkarībā no apstākļiem uz vietas.

Arī Vācija uzņemta Eiropas ūnijā

Trešdien Interlakenā, Šveicē, sākās gadskārtējā Eiropas ūnijas konference, kurā piedalās 200 delegātu. Apspriedē ieradušies parlamentārieši no visām politiskām partijām, izņemot komūnistus, kas nebija aicināti, jo nekad nav izteikuši gatavību sadarboties, lai apvienotu Veco kontinentu. Pēc Lielbritanijas priekšlikuma, Eiropas ūnijā vienbalsīgi uzņemta arī Rietumvācija. Uz Interlakenu jau izbraucis vācu parlamentāras padomes priekšsēdis Dr. Adenauers. Politiskās krizes dēļ nav ieradies nedz Ramadjē, nedz kāds cits ievērojamāks franču politiķis, lai gan Francija bija tā, kas oficiāli ierosināja sasaukt Eiropas parlamentu. Toties Lielbritaniju pārstāv prāva delegācija. Tā arī iesniegusi sīki izstrādātu priekšlikumu, kas paredz, ka Eiropas parlamentam jāsanāk jau nākamā vasarā. Ūnijā uzņemts arī Zāras apgabals, kas dod vienu pārstāvi. Kā novērotājs konferencē ieradies bijušais ASV vēstnieks Maskavā Bullits.

Atklāšanas runā ūnijas prezidents norādīja, ka 6 mēnešu laikā jāsasauc satversmes sapulce, kas dotu likumīgu formulējumu Eiropas federācijai. Pirmajā plenārsēdē apspriests arī priekšlikums par Eiropas parlamenta sasaukšanu, pie kam minēts konkrēts termiņš — 7 mēneši.

Pēc 14 dienu pārtraukuma Parīzē darbību atjaunojusi Eiropas jaunuzbūves organizācijas padome, kurai jāizstrādā plāns par Savienoto Valstu palīdzības sadalīšanu 1949. gadam. BBC

Ķīnas ārlietu ministrs grib tikties ar Staļinu

Ķīnas ārlietu ministrs Vangs Či Či cerot tikties ar Staļinu, lai apspriestos ar Padomju Savienības valsts galvu par abu valstu attieksmēm. Vangs Či Či grib iegriezties Maskavā ka ceļam uz UN kopsapulci, kas sāksies 21. septembrī Parīzē.

Tai pašā laikā Ķīnas komūnisti paziņojuši, ka nodibināta „Ķīnas tautas valdība" ar 27 locekļiem, kas pārvaldīšot visu komūnistu okupēto Ziemeļķīnu. St. BB

Anglijai jābūt gatavai katrai varbūtībai

Iespēja, ka politiskā attīstība pasaulē noved pie nopietniem sarežģījumiem, šobrīd ir ticamāka nekā pirms gada, tādēļ Anglijai jābūt sagatavotai jebkurai varbūtībai, trešdien paskaidroja Anglijas kara ministrs Šinvels. Anglijas jaunajai territoriālajai armijai vajadzīgs 100.000 brīvprātīgo. Patlaban ir tikai 50.000, un tas esot par maz.

Vakar Anglijā sākās lielākie manevri kopš kara beigām. Tie ilgs četras dienas, un tajos piedalīsies vairāki tūkstoši angļu kara lidmašīnu, kā arī Anglijā stacionētie amerikāņu supercietokšņi. Anglijā no ASV ieradušies vēl 2500 viru aviācijas tehniskā personāla, kā arī austrāliešu lidotāju pirmā grupa. Bez tam sagaida arī Dienvidafrikas lidotāju grupu. Tie visi palīdzēs uzturēt „gaisa tiltu" uz Berlini. BBC

Slepenības priekškars arī Berlīnē

OPTIMISMA VIETĀ JAUNAS BAŽAS, VAI MASKAVĀ NAV SOLĪTS PAR DAUDZ

No sākuma cerībām palikuši vairs tikai divi Berlīnes jautājumi

Lielā slepenība, kāda visu laiku ievērota ilgajās Maskavas sarunās, turpinās arī Berlinē, kur par četru militārgubernātoru apspriedēm, kas sākās pirmdien, līdz piektdienai vēl nebija izdots nekāds paskaidrojums. No trūcīgās informācijas, kas līdz šim nonākusi atklātībā, tomēr spriežams, ka sarunas Maskavā no vispārīgākām un svarīgākām Vācijas problēmām sašaurinātas uz dažiem konkrētiem Berlīnes jautājumiem. Vienošanās šajos jautājumos abām pusēm tikai dotu iespēju vismaz līdz turpmākam izbeigt akūtāko krizi Berlinē, un to konkrēta iztirzāšana uzdota militārgubernātoriem. Vienojoties pašreiz diskutējamos Berlīnes blokādes un valūtas jautājumos, joprojām paliktu neizšķirtas vēl daudzas citas ļoti svarīgas problēmas.

Pirmdien sāktās militārgubernātoru sēdes subiedroto kontrolpadomes namā turpinājās arī otrdien, ceturtdien un vakar, piedaloties gubernātoru vietniekiem un padomdevēju un lietpratēju štābiem. Radītas trīs darba komisijas valūtas, transporta un starpjoslu tirdzniecības jautājumiem. Ģenerālis Klejs pēc trešdienas un ceturtdienas sēdēm paskaidroja, ka vēl esot pāragri kaut ko par tām ziņot. Berlīnes politiskās aprindās ceturtdien valdīja uzskats, ka domstarpības esot vēl diezgan lielas, bet tomēr izteica cerību, ka vēl šonedēļ varētu sagaidīt ziņojuma nosūtīšanu Maskavai. Ceturtdien sēdē sanāca arī transporta un starpjoslu tirdzniecības komisija. Tai pašā laikā padomju joslas dzelzceļu direktors paziņoja, ka Magdeburgas-Marienbornas dzelzceļa līnijas „tehniskās atjaunošanas darbi" tuvojoties beigām. Arī tas liek domāt, ka transporta jautājumā drīzumā var gaidīt kādu atrisinājumu.

Nedēļas sākumā pat bija izplatījušās baumas, ka Berlīnes blokāde jau atcelta. Praktiski gan starpjoslu satiksmē veikalniekiem bija radīti pat daži jauni apgrūtinājumi. Gaidot blokādes atcelšanu, Helmštetē joprojām stāv gatavībā vilcieni ar oglēm un pārtiku Berlinei. BBC ceturtdien ziņoja, ka padomju iestādes apķilājušas un nogādājušas Berlīnes krievu sektorā 35 smagos automobiļus ar pārtiku, kas no angļu joslas ar legāliem dokumentiem iebraukuši padomju joslā un izlaisti tālāk uz Berlini. Šādi preču ievedumi esot notikuši arī no amerikāņu joslas un jautājums esot pārrunāts arī jaunajā transporta komisijā.

Sākoties militārgubernātoru apspriedēm, kopš mēnešiem pamestais kontrolpadomes nams atkal atdzīvojies. Apspriežu laikā nama birojos un gaiteņos uzturas ap 50 preses korespondentu, to vidū gan nav neviena padomju žurnālista. Viņu iztrūkšanu kāds krievu virsnieks izskaidroja šādi: „Kādēļ lai viņi te būtu? Viņiem tā kā tā pateiks, kas te noticis." Arī nama priekšā pulcējas vairāku simtu ziņkārīgo pūlis, novērojot apspriežu dalībnieku ierašanos un aizbraukšanu.

Raksturīgi, ka, gaidot valūtas apspriežu rezultātus, Berlinē trešdien jūtami krītās rietumvācu marku kurss, par kurām līdz tam maksāja 3.30 austrumvācu markas, un vairojās austrummārku pieprasījumi, kādēļ maiņas birojos katram izmaksāja tikai 20 „ostmarku".

Turpinoties konkrētām sarunām par Berlini, sabiedroto vispārējā Vācijas politikā nedz padomju, nedz rietumu joslās nekāda pārmaiņa nav vērojama. Vēl ceturtdien, tā sauktā „tautas komisija taisnīgam mieram un vienotai Vācijai" Leipcigā sarīkoja sapulci, kur SED priekšsēdis Piks un citi komūnistu vadītāji no jauna vērsa asus uzbrukumus pret rietumvalstīm. Piks izteicās, ka rietumu sabiedrotie sistēmatiski strādājot pret Padomju Savienību. Komūnistu runātāji uzbruka Eiropas jaunuzbūves plānam, valūtas reformai Vācijas rietumjoslās un Berlīnes „gaisa tiltam". SED pārstāvis Nuške īpaši nosodīja rietumjoslu ministru prezidentus, kas atzinuši Londonas konferences lēmumus un palīdzot sašķelt Vāciju.

Tai pašā laikā arī Rietumvācijas organizēšana turpinās pēc paredzētā plāna. Bonnā trešdien sanāca parlamentārā padome, kuras uzdevums ir apspriest Rietumvācijas pagaidu

(Beigas 3. lpp.)

VAI GAIDĀMA PADOMJU ĀRPOLĪTIKAS MAIŅA?

Minējumi par Ždanova pēkšņo nāvi

Andrejs Ždanovs, pēc ranga otrais vai trešais boļševiks pasaulē, ar pienācīgo godu izvadīts un apglabāts Kremļa mūros, blakus Ļenina mauzolejam. Izskanējuši arī „darba ļaužu zvēresti" pie Ždanova zārka un oficiālie slavinājumi. Pārējo pasauli tagad visvairāk interesē jautājums, kas būs pēcnieks partijas centrālkomitejas sekretāra un citos svarīgos amatos, bet vēl vairāk tas, vai Ždanova nāve atstās kādas pēdas Kremļa politikā. Šie jautājumi pamudina laikrakstus veltīt plašus apskatus Maskavas „augstākās politikas" līdzšinējām kombinācijām un Ždanova lomai. Bez tam rietumu presē izteiktas šaubas, vai viņš miris dabiskā nāvē.

„Manchester Guardian" izsakās, ka daudzi gan šauboties, vai Ždanova nāve bijusi dabiska. „Daily Telegraph" diplomātiskais korespondents atzīst par iespējamu, ka Ždanova liktenis bijis līdzīgs daudzu citu augstu padomju varasvīru likteņiem, kuru vairs nav. Vina nāve palielinot tā politiskā sāncenša Molotova izredzes kļūt par Staļina pēcnieku. Bez tam norāda, ka atklātībā nekas nebijis zināms par Ždanova neveselību, jo viņš vispār uzskatīts par stipru un veselīgu cilvēku.

Londonas diplomātiskās aprindās, kam pazīstama padomju politika, valda pārliecība, ka Ždanovs un Molotovs katrs vadījis divas politisko uzskatu ziņā gluži pretējas grupas politbirojā. Pirmo reizi šīs pretišķības izpaudušās ārēji pirms viena gada, kad Maskava noraidīja Maršala plānu, bet otru reizi šis vasaras sākumā, kad līdz ar kominformu atklājusies nevienprātība padomju komūnistu frontē. Par vienu no Ždanova lielākajiem ienaidniekiem uzskata politiskās policijas šefu Beriju. Ždanovu pieskaita visnesamierināmākajiem rietumu ienaidniekiem, tādēļ vina nāvei veltī sevišķu nozīmi tai brīdī, kad jāizšķiras austrumu un rietumu turpmākajām attieksmēm. Esot tomēr grūti pateikt, vai padomju ārpolitikā kas grozīsies.

Piecu ārstu parakstītajā komunikē paziņots, ka Ždanovs slimojis ar paaugstinātu asiņu spiedienu un stipru artēriju pārkaļķošanos. Goda sardzē pie viņa zārka otrdienas vakarā kopā ar Staļinu stājās Molotovs, Berija un citi politbiroja locekļi. Gar zārku arodbiedrību namā esot defilējis apm. miljons cilvēku. Pārvedot mirušo no partijas nama uz arodbiedrību centrālo mītni, trešdien uz vairākām stundām pārtrauca visu satiksmi Maskavā, izņemot pazemes dzelzceļu. Zārka nesēju vidū bija Staļins, Molotovs, Vorošilovs, Šverniks uc. Apbedīšana notika ceturtdien Maskavas Sarkanajā laukumā, atskanot salūta šāvieniem. Molotovs apzīmēja Ždanovu par Staļina uzticīgu skolnieku un ieroču biedru.

Andrejs Ždanovs bija personīgs Staļina draugs jau no jaunības laikiem. Viņš dzimis 1896. g. Tverā, skolu inspektora ģimenē un jau 19 gadu vecumā pievienojies revolucionārai kustībai. Kopš 1934. g. Ždanovs bija komūnistu partijas sekretariātā, kur toreiz bez Staļina bija tikai Kaganovičs un Kirovs. Pēc Kirova nonāvēšanas viņš pāmēma partijas organizācijas vadību Ļeningradas apgabalā. Viņu uzskatīja par izglītotāko viru politbirojā.

Andrejs Ždanovs apdzīvoja 8 istabu dzīvokli Kremlī, kur vina darbistabā blakus Ļenina un Staļina krūšu tēliem bija Pētera Lielā biste. Ždanovs bija fanātisks Pētera Lielā un citu krievu vēstures personu cienītājs. Ziemu viņš ar ģimeni, sievu, dēlu un meitu — atraitni, dzīvoja savā vasarnīcā pie Maskavas, bet atvaļinājumus pavadīja luksa vasarnīcā Kaukāzā. Valas brīžos Ždanovs mīlēja spēlēt klavieres, lasīt detektīvu romānus, nodoties bumbu spēlei „gorodki", labi paēst un iedzert Krimas vīnus. Franču komūnistu vadonis Torezs viņu esot iemācījis sevišķi cienīt aknu pastēti. Lai uzturētu figūru, Ždanovs ik rītu 10—15 minūtes vingrojis. Viņš vispār veltījis lielu vērību ārienei, mīlējis parfimēties un mēģinājis imitēt Staļinu, lietojot līdzīgu apģērbu, audzējot ūsas un atdarinot Staļina manieres. Ždanovs bija vienīgais politbiroja loceklis, kas labi runāja vāciski un franciski. Viņš beidzis vidusskolu un absolvējis lauksaimniecības institūtu.

(Beigas 3. lpp.)

Francijā vēl nav valdības,

bet streiki vērsas arvien plašumā

Šumana pūles sastādīt jauno Francijas valdību līdz piektdienas rītam vēl nebija devušas panākumus. Pēc tam, kad nacionālsapulce ar 11 balsu vairākumu, izteica viņam uzticību, ministru prezidents nepārtraukti apspriedies ar partiju līderiem par ministru portfeļiem. Ceturtdien sociālisti paziņoja, ka viņi nedos savus pārstāvjus kabinetam. Šumans tomēr vakarā atjaunoja ar tiem sarunās, ko bez pozitīviem rezultātiem pārtrauca pl. 4 no rīta. Ilgāku laiku Šumans apspriedās arī ar bijušo ministru prezidentu Marī, ko min par jauno ārlietu ministru. Marī pēc tam preses pārstāvjiem izteicās, ka pēdējā brīdī radušies grūtumi, kas aizkavējuši kabineta nominēšanu.

Sociālisti, kā teikts viņu oficiālajā paskaidrojumā, nevar vienoties ar Šumanu par pirktspēju izlīdzināšanu. Reālizējot saimniecības programmu, jaunais ministru prezidents nedrīkst aizmirst strādniekus. Citādi, pēc sociālistu domām, tie var pāriet komūnistu pusē. Lai gan Šumans ceturtdien izteicies, ka viņš valdību sastādīs vai nu līdz piektdienas rītam, vai arī atteiksies no ministru prezidenta postena, BBC šaubās, vai politisko krizi Francijā tik viegli varēs atrisināt. Ja arī beidzot izdotos vienoties par ministru posteņiem, paliks vēl daudz grūtu saimniecības problēmu, kas var izrādīties likteņīgas.

Jau šobrīd Šumana pūles sastādīt valdību lielā mērā traucē streiki, kas pamazām izplešas pa visu Franciju. Arodbiedrības prasa paaugstināt strādnieku algas par 3000 frankiem mēnesī. „L'Aube" raksta, ka streiku kustība laikam pieņemsies plašumā. Ja valdība nesāks tai laikus rīkoties. Komūnistu kontrolētā arodbiedrību apvienība uzaicinājusi pārtraukt darbus 40.000 Lilles tekstilrūpniecības strādniekus. Jauni grūtumi Francijai, šķiet, gaidāmi arī no Tunisas puses. Ziemeļafrikas brīvības ligas pārstāvis paziņojis, ka Tunisa taisās iesniegt sūdzību UN, ka franču valdība 65 gados radījusi koloniālu režīmu.

R. Šumāns

Nav tiešām viegla lieta Francijā sastādīt valdību, kas būtu dzīvot spējīga.

Turīnā tirdzniecības kamerā teiktajā runā itaļu ārlietu ministrs grāfs Sforca ieteica nodibināt ciešāku sadarbību Itālijas un Francijas starpā. Tā raditu 100 miljonu iedzīvotāju bloku, kas būtu uzskatāms par līdzsvaru ASV, Lielbritanijas un Padomju Savienības starpā. Vēlāk šai apvienībai varētu pievienoties arī citas valstis. BBC

Trumens pārliecināts par mieru

„Es ceru uz ilgstošu mieru pasaulē," preses konferencē ceturtdien paskaidroja ASV prezidents Trumens. Miers gan pašreiz vēl nav nodrošināts, bet esot cerības to sasniegt. Uz korespondentu jautājumu, vai prezidents šo savu pārliecību dibinot uz līdzšinējo sarunu gaitu un izredzēm Maskavā, Trumens atbildēja, ka par četru valstu sarunām nevēloties izteikties, bet vēlāk piebilda, ka viņa tagadējam optimismam esot bijis pamats. BB, M

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 71 (176) 1948. g. 4. septembrī
Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

„ES NEVARU PATEIKT, KĀ KURU DIENU DZĪVOJU"

„Gūstā biju gadu un 8 mēnešus un kad domāju tagad salīdzinu tos laikus ar tagadējo, tad laikam būtu bijis laimīgāks, ja vēl atrastos tur. Ilgi šādu dzīvi dzīvot nevaru. Man gan piešķirtas iegādes zīmes apģērbam un apaviem, bet tās iet zudumā, jo nav naudas, ko izpirkt. Ko es varu darīt, ja esmu zaudējis veselību un locekļus."

Šis ir izraksts no kāda latviešu invalida vēstules, kas iesaistīts tā sauktajā vācu saimniecībā un nometņu apgādi nesaņem. Paziņam, kas tam aizsūtījis dāvanu sainīti, viņš pateikdamies raksta vēl tā: „Kad saņēmu pastā jūsu dāvanu, biju tā pārsteigts, ka nevarēju parunāt."

Kāds cits, tāpat vācu saimniecībā iesaistītais invalids, raksta: „No maniem draugiem, kas šeit dzīvo, divi aizbrauca. Teica, ka nevarot vairs izturēt šos grūtos apstākļus, labāk lai drīzāk gals."

Vēl kādas vēstules izraksts: „Kad ierados amerikāņu joslā un nometnē mani neuzņēma, sameklēju Darmštates rajonā darbu pie vāciešiem. Pēc naudas reformas tomēr mani apstākļi kļuvuši tādi, ka grūti nopelnīt uzturu, dzīvokļa īri, apgaismošanu. Esmu pieteicies izceļošanai uz Kanādu un ja tur nokļūšu, gribu palikt tur dzīvot uz visiem laikiem arī tad, ja Latvija kļūs brīva. Esmu jau tik daudz izcietis, ka vairāk nespēju."

Līdzīgi raksta invalids no Lauingenas apkārtnes: „Mana dzīve ir sūra un grūta. No vācu iestādēm vēl nekādu palīdzību neesmu saņēmis. Pēc naudas reformas arī no latviešiem ne, jo neesot līdzekļu. Tā palieku likteņa varā, un es visu jums nevaru pateikt, kā kuru dienu dzīvoju, varbūt sapratīsiet paši. Nevaru parakstīt, rokas trīc, kaut jel zinātu, cik ilgi vēl šitā būs jāmokās."

Šīs četras vēstules bez kāda piebilduma rāda, cik traģiskā stāvoklī atrodas tie mūsu tautieši, kam jāmitinās ārpus nometnēm, sevišķi tad, ja tie ir darba nespējīgi. Ja arī līdz šim viņu stāvoklis bija smags, tad tagad tas kļuvis daudz ļaunāks un robežo ar izmisumu.

Veltīgi būtu par jaunu uzskaitīt visas mūsu likstas un grūtumus — bez tādiem nav neviens. Veltīgi būtu arī meklēt iestādījumus, kam vajadzētu īpaši pūlēties, lai tiem, kuŗu posts vislielākais, to mēģinātu mazināt vispirms: tas viss ir arī mūsu katra pienākums.

Vēstuļu citāti liek nodrebēt nelaimes priekšā. Bet tiem būtu jāizraisa arī cenšanās par visām reizēm bez izpušķojumiem un ilūzijām aptvert pašiem savu stāvokli un reālās dzīves bardzības ēnā saņemties pašaizliedzībā, iecietībā, izturībā un darbībā. Neviens mums nevarēs palīdzēt, ja paši nespēsim.

Nevaicāsim: „Ko tu esi darījis, kā tu esi palīdzējis." Prasīsim sev: „Ko es esmu darījis, kā es esmu palīdzējis."

K. Rs

„Darīsim iespējamo, lai jums pavērtos darba un labākas dzīves iespējas"

VAŠINGTONAS UN LONDONAS PĀRSTĀVJI APMEKLĒ ESLINGENU

Ceļā uz IRO konferenci Ženevā trešdien Eslingenas latviešu nometni apmeklēja ASV kara ministrijas DP nozares šefs un amerikāņu valdības padomnieks pie IRO R. L. Fišers (Robert L. Fisher) un Anglijas ārlietu ministrijas bēglu aizsardzības komitejas DP lietu kārtotājs H. S. Smiss (Harold S. Smith M. C.). Augstos viesus pavadīja amerikāņu armijas galvenā štāba majors L. v. Lesperanss (L. v. Lesperance) un IRO Nelingenas centra vadītāji darbinieki. Eslingenas latviešu kolonijas padomes un administrācijas pārstāvji Vašingtonas un Londonas viesus iepazīstināja ar mūsu dzīves un darba apstākļiem.

H. S. Smiss labi pazīst Latviju un mūsu problēmas. Kā Anglijas ārlietu ministrijas darbinieks, viņš Latvijas brīvvalsts laikā vairākkārt bijis Rīgā. Pateicoties H. S. Smisa ierosmei, nesen Anglijas parlamentā demonstrēta latviešu DP filma. H. S. Smiss darbojas arī lorda Halifaksa vadītā bēglu aizsardzības komitejā Londonā un tagad, apmeklējot bēglu nometnes Vācijā un Austrijā, pašas skatījumā gūtā iespaidā dosies uz IRO konferenci Ženevā. Sarunā ar Eslingenas kolonijas padomes pr-di K. Kalniņu, R. L. Fišers izteicās, ka viņš nav braucis tikai informācijas nolūkā, bet gan lai konkrētā darbā palīdzētu Ženevā kārtot DP izvietošanu.

R. L. Fišers un H. S. Smiss vispirms Eslingenā gribēja iepazīties ar latviešu DP ikdienas dzīvi. Apskatot vairākus dzīvokļus blokmājās, viesi guva priekšstatu par latviešu cenšanos un prasmi tīri un gaumīgi iekārtoties nedaudzajos kv.-metros. Izmantodams iespēju, K. Kalniņš informēja par DP nemitīgo cīņu dēl „cilvēcīgas dzīves telpas" un nodeva Eslingenas kolonijas pēdējos memorandus dzīvokļu, algas, skolu un nodarbināto jautājumos. Kolonijas pārvalde bija parūpējusies par informācijas materiālu un literatūru par latviešu dzīvi nometnēs un ārpus Latvijā.

Sākoties darbnīcu apskatei, R. L. Fišers izteica izbrīnu par lielo strādātāju skaitu. Uzzinājis samērā lielo latviešu nodarbināto skaitu Eslingenā armijas, IRO, privātos pasākumos un dažādās darbnīcās, R. L. Fišers izsaucās: „Pat pie mums Amerikā nav tik liels strādājošo procents." Viesi loti atzinīgi novērtēja arī pārskološanās darbu. Apmeklējot mājkalpotāju skolu, H. S. Smiss apvaicājās, cik audzēknes varētu sagatavot darbam angļu ģimenēs. Ar lielu interesi tika apskatīta šūšanas skola, bet soli tālāk, armijas pasūtinājumu darbnīcā, viesi redzēja, ka gūtās zināšanas tūlīt tiek liktas praktiskā darbā. Mākslas salonā kolonijas pārvalde R. L. Fišeram un H. S. Smisam atminai pasniedza intarsiju un metāllplastikā darinātus šķīvjus. Pēc apmeklējuma Vašingtonas un Londonas pārstāvju spriedums bija: „Mēs redzam, ka jūs protat un gribat strādāt. No savas puses darīsim iespējamo, lai jums drīzumā pavērtos plašākas darba un labākas dzīves iespējas."

H. M.

Apspriež DP ārstu problēmu

IRO izvietošanas lietu direktors Vācijas amerikāņu joslā Korkerijs vairākas nedēļas uzturējās Vašingtonā, kur apspriedās par DP ieceļošanas likuma reālizēšanu. Par vienu no svarīgākām problēmām likuma iedzīvināšanā uzskata jautājumu, vai ASV normālais konsulārais aparāts Vācijā spēs tikt galā ar strauju 205.000 ieceļotāju pieplūdumu un vīzu izkārtošanu.

Minchenē ieradies Amerikāņu mediķu apvienības žurnāla redaktors Moriss Fišbeins un sācis apspriesties ar turienes IRO iestādēm par DP ārstu problēmu.

NYHT, M

Jauni krievu „sasniegumi"

Kāds krievu „zinātnieks", vārdā Genadijs Fišs, augusta beigās Maskavā publicējis grāmatu „Padomju īstenība un amerikāņu pasakas". Kā ziņo „New York Herald Tribune" Maskavas korespondents Numens, grāmatā, starp citu, esot lasāmi šādi „fakti, ko buržuaziskie zinātnieki noslēpuši publikai": visa ASV un Kanādas kviešu kultūra dibināta uz krievu šķirnēm; krievu kvieši paglāba Ameriku; labākie un izplatītākie Amerikas āboli cēlušies no krievu ābelēm, kas importētas ASV pirms simts gadiem; godīgi zinātnieki ASV un Anglijā nosodīti nabadzībai un badam, kamēr Padomju Savienībā tiem klājas labi. — N

Latvijas evaņģeliskā baznīca aiz dzelzs priekškara

Latvijas luterāniskā baznīca aiz dzelzs priekškara („The Lutheran Church of Latvia behind the iron curtain") saucas 32 lpp. bieza brošūra, ko sarakstījis Zviedrijā dzīvojošais mācītājs Leons Čuibe un angļu valodā izdevis prāvests Sakārnis. Šī brošūra veltīta nupat notikušās pasaules baznīcu sanāksmes dalībniekiem Amsterdamā. Pēc prāv. Sakārņa ievadvārdiem brošūrā Čuibe sešos iedalījumos ziņo par Latvijas baznīcu aiz dzelzs priekškara. Pašā sākumā daži vārdi par baznīcas stāvokli Latvijā līdz 1940. g. 17. jūnijam. Tad par Latvijas luterāņu baznīcas likteni pirmā komūnistu okupācijas laikā. Trešā nodaļa veltīta komūnistu akcijai pret baznīcu un baznīcas pretakcijai. Seko apskats par vācu okupācijas laiku, tad par komūnistu otrās okupācijas situāciju un visbeidzot par pašreizējo Latvijas luterāņu baznīcas situāciju aiz dzelzs priekškara.

Liela daļa, kas brošūrā rakstīts, mums jau visiem zināms. Vairāk interesētu tas, kas zināms par pašreizējo stāvokli. Ev. lut. baznīcas priekšgalā dzimtenē tagad ir G. Turss. Prāvesti ir šādi: Rīgai Kauliņš, Rīgas apr. Klepers, Cēsīm Vītols, Grobiņai Zviņģis, Valkai Janelsītis, Valmierai Migla, Bauskai Valters un Dobelei Luksis. Daudz mācītāju, kas 1944. g. rudenī palika dzimtenē, vairs tur neesot.

PC IRO STARPTAUTISKĀ MEKLĒŠANAS APVIENĪBA AROLSENĀ MEKLĒ:

Jāni Dombrovski, dz. 1917.; Fridrichu Dzeni, dz. 1. 1. 1922. Rīgā; Voldemaru Evensonu, dz. 3. 8. 1921., p. z. no Jelgavas; Silviju Dagmaru Freidenfelu, dz. 1. 4. 1904., p. z. no Smochocas; Mariju Fridsonu, p. z. no Rīgas; Eduardu Gabanu, dz. 1912., p. z. no Rīgas; Heinrichu Emīlu Aleksandru Glazīti, dz. 16. 5. 1908., p. z. no Jaunpils pag.; Mirdzu Gradovski, dz. 25. 10. 1925. Vaikas apr.; Pēteri Grīnbergu, dz. 1913., p. z. no Kuldzemes; Liliju Hammerichu, dz. 1910. Rīgā; Menitu Heidemani, 50 vai 60 g. v., dzimusi Rīgā, p. z. no Ķīles; Aumeņu Birutu Heldu, dz. 1923., p. z. no Talsiem; Ernestīnu Horosinsku, dz. 1. 5. 1913. Rīgā, p. z. no Meklenburgas; Gunaru Jankeviču, dz. 18. 6. 1926.; Doroteju Ieni, dz. 3. 8. 1914., p. z. no Nirnbergas; Timofeju Verkuli, dz. 1893. g. Lubā, p. z. no Hamburgas; Georgu Cielkienu, dz. 23. 9. 1888., p. z. no Rīgas.

Meklē apmešanos DP izceļošanas komisijai

IZCEĻOŠANAS KUSTĪBA UN IESPĒJAS UZ ASV, MAROKU, AUSTRĀLIJU, ARGENTĪNU UN BRAZILIJU

Augsburgas emigrācijas centrā pulkv. Burgesa vadībā ieradās amerikāņu armijas pārstāvji un iepazinās ar telpām ASV ieceļotāju komisijas novietošanai. Komisijas sastāvs paredzēts paprāvs. Telpas meklē komfortablas, darbības laiks paredzēts 2 gadi. Komisijas vadītāji darbinieki vēl neesot izraudzīti, un nav arī zināms, kas būs tehnisko lietu kārtotāji — DP vai vācieši.

Memingenas latviešu komiteja turpina mūsu laikrakstā jau agrāk pieminēto sarakstīšanos ar brāļu Edisonu apavu tirdzniecības uzņēmumu St. Luisā. Edisonu tēvs Savienotajās Valstīs savā laikā ieradies no Latvijas. Memingeniešu individuālais ceļš tālāko emigrācijas iespēju meklēšanā izrādījies pareizs. Tikko saņemta vēstule no uzņēmuma ģenerāldirektora Irvinga Hēla, kas arī kādreiz dzīvojis Rīgā. Fabrikas prezidenta H. Edisona vārdā Hēls sola iespējamo atbalstu kāda skaita DP ieceļošanai ASV, jau pirms to atbraukšanas iekārtojot darbu un dzīvokļus šiem cilvēkiem. Darbs būs apavu nozarē, un speciālistiem jāizpilda sevišķas aptaujas lapas. Memingenieši cer, ka kādai dalai viņu nometnes speciālistu jau drīz pavērsies ceļš uz ASV.

* * *

Pavasarī ievadītā akcija speciālistu nodarbināšanai franču Marokā tagad kļuvusi par reālitāti, taču tie DP, kas šajās dienās Bucbachas izceļošanas nometnē stāiās Marokas komisijas priekšā, piedzīvoja vilšanos. Ap 90% pārbaudāmo vajadzēja braukt atpakaļ uz savām nometnēm. Izrādījās, ka komisija strādāja informējoties pēc iepriekš iesniegtajām ziņām un pie sevis aicināja tikai 17 cilvēkus, bet pārējos nemaz nevēlējās redzēt! Par derīgiem atzina 14, to vidū 1 latvieti, bet vairumu krievu. Marokai izvēlējās vienīgi speciālistus, kas strādājuši kuģu būvētavās. Kandidāti Marokas braucienam Buchbachā ieradās 24. augusta rītā, bet jau nākamās dienas pēcpusdienā pārbaude bija veikta.

Cik izdevās noskaidrot, tad komisija meklējusi strādniekus tikai pāris kuģu būvētavām Marokā. Lielāka mēroga akcija sekošot.

* * *

Austrālijas konsuls jūlijā Augsburgā paskaidroja, ka katrs aizbraucēis, kas Austrālijā nodzīvojis 3 mēnešus, var pieprasīt ieceļošanas atļaujas 5 tuviniekiem. Tagad Augsburgā pienākuši pirmā šāda atļauja ģimenei, kuŗā ir 5 cilvēki. To atsūtījis ģimenes galvas brālis, kas izceloja pavasarī.

Šajās dienās Augsburgā atkal gaida Austrālijas komisiju. Tā pieņems ap 1000 DP. Šoreiz nenems vairs ģimenes galvas, kas ar mieru pagaidām aizcelot bez piederīgajiem. Pienems gan zināmu skaitu ģimenes 5 cilvēku sastāvā, kas varēs braukt kopīgi. Ģimenes galvas vecuma robeža noteikta 50 gadu, bet priekšroka tiem, kam lielāki bērni. Ģimenē var būt sieva un 3 bērni, bet citi piederīgie nav paredzēti.

* * *

Frankfurtē ieradies Argentinas konsuls, un ir cerības, ka pavairosies arī transporti, jo vīzas izcelošanai ieguvuši samērā daudz DP. Argentīnas vīzu īpašniekiem līdz šim nevajadzēja izturēt veselības pārbaudi, bet pietika ar apliecību, ka neslimo ar lipīgām slimībām un trachomu, ka izdariti visi IRO paredzētie potējumi un nav fizisku trūkumu.

Ceļā uz Argentīnu Parīzē ieradusies ģimene ar kroplu bērnu. Šī ģimene tālāk nav laista un tagad ir Argentīnas konsula rīkojums, ka turpmāk jāiesniedz IRO medicīniskās aptaujas lapa. Tā nav vajadzīga vienīgi cilvēkiem, kam vīzas jau iegūtas.

* * *

IRO noslēgusi līgumu par 15.000 DP izceļošanu 1948. gadā uz Braziliju. 50 proc. no šī skaita būs lauksaimnieki ar ģimenēm. Tuvākas informācijas pašreiz vēl nav.

Cilvēkam, kas 70 reizes lūdzis darbu aizokeana zemēs, vēl vienmēr jādzīvo Vācijā

Vairāk nekā 20 gadus architekts Ore Rīgā darbojās savā arodā. Tagad viņš atrodas trimdā un nav vairs jauns. Viņš dzīvo kādā DP nometnē Bavārijā un tāpat kā tūkstošiem citu, interesējas par aizjūras zemju konsulātiem un emigrācijas iestādēm, cerībā vēlreiz uzsākt jaunu dzīvi.

Jau tūlīt pēc Vācijas sabrukuma DP saimi aplidoja pirmās ziņas par tālākās emigrācijas iespējām: lai 100 miljoni japāņu vairs otro reizi neapdraudētu Austrālijas kontinentu, tur paredzēts palielināt iedzīvotāju skaitu līdz 25 milj. cilvēku. Kanāda gatavojas uzņemt neierobežotu daudzumu emigrantu. Dienvidafrika vēlas divkāršot balto cilvēku skaitu. Tādu un vēl citādu ticamu pareģojumu ietekmē, architekts jau 1946. gadā uzsāka tiešu sarakstīšanos ar dažādu valstu emigrācijas iestādēm.

„No saņemtajām atbildēm tomēr sapratu, ka mana rīcība bijusi pārsteidzīga," saka O, „jo nekur vēl nebija izstrādāti attiecīgi emigrācijas likumi. Argentīna ieteica griezties pie savām konsulārām pārstāvniecībām, bet tādas Vācijā nevarēja sameklēt. Austrālija un Dienvidafrikas ūnija paziņoja, ka jānogaida labvēlīgāki ieceļošanas noteikumi. No oficiālo iestāžu vēstulēm radās iespaids, ka lielākā pretimnākšana tomēr varētu būt pēdējās divās zemēs.

Nolēmu emigrēt vismazākās pretestības virzienā — uz Dienvidafriku, uzņemot sakarus ar tās militāro pārstāvniecību Berlīnē un lūdzu iebraukšanas atļaujas. Man atbildēja, ka pret izceļošanu nav iebildumu, ja vien ir līdzekļi ceļa izdevumiem un jaunās dzīves uzsākšanai. Turpināju sarakstīšanos ar dienvidafrikāņu iestādēm Pretorijā. Lai varbūt tomēr veltī nekavētu laiku, nolēmu izmantot arī citas izceļošanas iespējas.

Latviešu laikraksti ziņoja par individuālām izceļošanas iespējām uz Kanādu. Nosūtiju 70 darba pieprasījumus dažādiem kanādiešu uzņēmumiem. Caurmērā uz katrām 4 vēstulēm saņēmu 1 atbildi, bet no 4 atbildēm 3 raksta valsts iestādes. Atbildes pienāca 2—5 mēnešus pēc darba līguma nosūtīšanas. Palika iespaids, ka lielais vairums darba devēju pārliecināti par šādas sarakstīšanās veltīgumu pat tad, ja darba spēks tiem nepieciešams. No katrām 5 vēstulēm tikai 1 dod cerības. Daudzi darba devēji neizprot DP dzīves apstākļus Vācijā un nevarot iedomāties, ka ģimene spēj iztikt bez savas mājas un izmitināties pāris istabās. Daži uzņēmēji savās noraidošās atbildēs tomēr vēlas palīdzēt ar padomiem. Valsts dienestā, piemēram, drīkst pieņemt tikai britu pavalstniekus. Darba spēks tomēr visur vajadzīgs. Kāda kuģu būvētava paskaidro, ka spiesta sašaurināt darbību, jo nevar konkurēt ar Eiropas ražojumiem. Cits uzņēmums ziņo, lai brauc uz Kanādu, jo būvniecībā darba loti daudz. Neviens darba devējs tomēr nav ar mieru piedalīties ceļa izdevumu segšanā pat tad, ja šos izdevumus sola atmaksāt. Iespēju strādāt Kanādā jau pašu par sevi uzskata par lielu labvēlību, bet tiesības un priekšrocības uz atvieglinājumiem bauda vienīgi britu pavalstnieki."

„Architekta kungs, vai tad Jums arī pēc visiem šiem 70 lūgumiem tomēr būs jāpaliek Vācijā?"

„Nezinu. Manas pēdējās cerības ir meita, kas nupat aizbrauca uz Kanādu par mājkalpotāju un to, ka esmu viņas radinieks būs grūti apstrīdēt."

—ns

Nometņu dzīve

VISIEM ieteicu pavisam nopietni padomāt par emigrāciju uz Austrāliju — teica Latvijas konsuls Beļģijā J. Rācenis Lērtes latviešu nometnes iemītniekiem apmeklējumā pirms dažām dienām. „Nākotnē Austrālija, kā dzird, izceļotāju vecuma robežu paaugstināšot līdz 55 gadiem," tālāk zināja vēstīt konsuls.

ŠLEZVIGAS-HOLŠTEINAS latviešu nometņu vadītāju kārtējā sanāksmē Špākenbergā St. Jaundzema vadībā piedalījās arī LNP un LCP priekšsēdis J. Celms, LCK loc. Trapāns un Niedra un LKPP pārst. Janums. Apgabalā turpmāk paredzēts atstāt tikai 2 latviešu ģimnazijas — Pinebergā un Neištatē. Atļauts darboties līdzšinējām ģimnazijām. Tām algos tikai procentuālo skolotāju skaitu. Starp daudzajiem jautājumiem bija pārrunas arī par Lībekas latviešu slimnīcu, kas varēs pastāvēt tikai ar tautiešu atbalstu. Mūsu centrālo iestāžu pārstāvji piedalījās arī Špākenbergas nometnes latviešu sanāksmē.

JĀNOSKAIDRO ārpus nometnēm dzīvojošo tautiešu biedrību dibināšanas iespējas, tehnisko darbu uzticot BALK, nolēma franku novada latviešu nometņu apvienība pēdējā sanāksmē 23. augustā Erlangenā.

Attaisno… ķēm rok…

SPRIEDUMS IZRA…

Vācietējais Vācijas … prezidents un finanč… Hjalmars Šachts … no Nirnbergas … kara noziedznieku pr… kam, kas ne vien attais… starptautiskā kara tribunālā … nenācis attaisnošanu … specifiskācijas procedūrā … Arestos … Pēc attaisnošanas Nirnb… tiesu ierosināja prāvu … tās kamera un rezultātā … pēc 8 gadus darba no… sabiedrību konfiscēšanu. … sabiedrību pārsūdzēja, un … Augstākas kasācijas tiesa Luc… tiesu tiesām attaisnoja. … tiesām attaisnoja. … tās motivēja ar to, ka … ir bijis nacionālsociālists … 33 pārstāvējis pats savu … nacionālsociālistu partiju" un, kā izm… no tā pierādījies, iespēju ro… tās aktīvi nostājies pret … vācieti. Viņš gan neesot at… darbības par to, ka sav… tiesneša speciālista un … tiesas nodevis režīma kalp… tiesas sprieduma pasluc… Nākotnē tomēr tūdaļ neatbr… noteikot kādu militārās … tiesnesi, viņu varēja ieskait… noteiktajam personu grupā, … atzīstamas no drošības a… vainas bez okupācijas iestāžu … Augstākās Virtembergas-Bādenes … tiesu militārās valdības de… Augstākās tiesas nodaļas vadītājs Frīdr… Augstākās tiesas nodaļas vadītājs Šachta … Augstākās tiesas nodaļas vadītājs … tiesu laļ paturēšana inte…

Slepenais …

(Turpinājums no 1. lpp.)

…nesmes projektu. Padomā… …i šī delegāti no trim josl… …i cīņi novērotāji no Berlī… …demokrati un kristīgie de… …rīcībā ir 27 delegātie… …tās partijas ar 5, bet pārē… …ceļumi, to vidū komūnist… …sēdēm. Pirmajā sēd… …ar 2 balsīm noraidīja kor… …nāšanu, lai parlamentā… …tiesu likvidētos, savu darbu … …sēdi. Trešdien padome pā… …tās uz 8 dienām, lai parti… …tiem izstrādāt savus priekšl… …tiesu kārtībai. Padomes sesi… …tiesām, ilgs ap 3 mēnešus. … Padomes politikas turpināš… …tiesu, tā rietumu joslās … …tiesu ar sevišķi labvēlīgu gala… …tiesu Maskavā. Vašingtonā u… …tiesu iespējamu, ka domstarpīb… …tiesu no jauna pastiprināties. … Augstākās tiesas locekļi, kā ziņo „… …tiesu, pat pielaiž iespēju, ka … …tiesu tiesā stāvokļa saasināšanā … …tiesu radīt vajadzību steidzam… …tiesu ārkārtēju kongresa sesij… …tiesu izmaiņot stāvokli Berlīnē un … …tiesu angļu prese loti atturīg… …tiesu optimisma. Laikrakstu … …tiesu izpausās, drīzāk šaubā… …tiesu, ka labvēlīgu sarunu galīg… …tiesu. „Daily Telegraph" a… …tiesu kases, vai Maskavai nav s… …tiesu lielas koncesijas. Kremļi… …tiesu nemēdzot atkāpties no … …tiesu, neiegūstot vietā kom… …tiesu. Amerikāņu militārās v… …tiesu pārstāvis Berlīnes ameri… …tiesu pēdējā ceturtdien izteicās, ka …

Vai padomju politikas maiņa …

(Turpinājums no 1. lpp.)

…Savienības visās komūnistu par… …tās domstarpībās bija radi… …tās novērojama pārstāvis. Izti… …tiesu lekšējās pretiškības, … …tiesu „Iswestijā" norāda, ka opozi… …tiesu Savienībā jau kopš 20 … …tiesu balstījusies uz 5 galvenaj… …tiesu: nostāju pret Staļina n… …tiesu personīgo diktatūru, … …tiesu policijas arvien pieaug… …tiesu kontroles metodēm, … …tiesu tautību apspiešanu, pret … …tiesu inteliģences kolektīvizēšanas … …tiesu cīņas tendenci un p… …tiesu valsts kapitālisma iek… …tiesu vēlmi piederēja pie doktrīn… …tiesu aizstāvējiem un pārs… …tiesu padomju izolacionisma-politi… …tiesu. Kāds raidītājs ziņoja, … …tiesu, ka pie Ždanova zārka e… …tiesu. Staļina vadībā soļot … …tiesu ceļu uz galīgo uzvar… …tiesu. Tagad solās iet arī vācu k… …tiesu. Šīni sakarībā ir zīmīgs BH… …tiesu prāvera Grehema apskats, ve… …tiesu izskaņas 9. gada dien… …tiesu, ka vācu tautai postu, kā… …tiesu, sekojot Hitleram, Gr… …tiesu, ka vācu komūnis… …tiesu par Ždanovu, saskat… …tiesu komūnistu, paraugu, ku… …tiesu arī vēl „mazākas" padomes. Cerē… …tiesu tagad ir beigts," konsta… …tiesu sim, ka tad nu gan visi jautājumi … …tiesu kārtosies enerģiski un veicīgi.

VĒSTULES REDAKCIJAI

J. Kļaviņš, Augsburgā

TRĪS PADOMES

Latvijas 3. septembra numurā lasīju par Latvijas Centrālās Padomes (bij. politisko partiju pārstāvju) sēdi, kur „pārrunāti vairāki svarīgi jautājumi, kas saistīti ar pašreizējo starptautisko stāvokli".

Kad dibināja Latviešu Nacionālo Padomi, tad, ja nemaldos, tajā piedalījās arī Latvijas Centrālās Padomes pārstāvji. Kādi mērķi ir LNP, tas visiem zināms. Tā tad paslaik mums jau ir trīs „lielās" padomes: Latviešu Centrālā Padome (vēlētā), Latviešu Nacionālā Padome un Latvijas Centrālā Padome. Nometnēs ir arī vēl „mazākas" padomes. Cerēsim, ka tad nu gan visi jautājumi kārtosies enerģiski un veicīgi.

BBC, M, Š, NZ, AZ

Attaisnotais Šachts ar neļķēm rokā atstāj tiesas zāli

SPRIEDUMS IZRAISA SĪVAS DISKUSIJAS VĀCIEŠU VIDŪ

Kādreizējais Vācijas valsts bankas prezidents un finanču lietu speciālists Hjalmars Šachts līdz šim ir vienīgais no Nirnbergas pirmās lielās kara noziedznieku prāvas apsūdzētiem, kas ne vien attaisnots starptautiskajā kara tribunālā, bet pēc tam nanācis attaisnošanu arī visā denacifikācijas procedūrā un pilnīgi atbrīvots.

Pēc attaisnošanas Nirnbergā pret Šachtu ierosināja prāvu denacifikācijas kamera un rezultātā piesprieda viņam 8 gadus darba nometnē un īpašumu konfiscēšanu. Šachts šo spriedumu pārsūdzēja, un denacifikācijas kasācijas tiesa Ludvigsburgā viņu trešdien attaisnoja. Spriedumu tiesa motivēja ar to, ka Šachts neesot bijis nacionālsociālists, bet īstenībā pārstāvējis pats savu „vienpersonas partiju" un, kā izmeklēšanas gaitā pierādījies, iespēju robežās pat esot aktīvi nostājies pret nacistisko režīmu. Viņš gan neesot atbrīvojams no atbildības par to, ka savas izcilās saimniecības speciālista un financista spējas nodevis režīma kalpībā.

Pēc spriedumu pasludināšanas, Šachtu tomēr tūdaļ neatbrīvoja, jo, piemērojot kādu militārās valdības likumu, viņu varēja ieskaitīt to denacificējamo personu grupā, kas nav atbrīvojamas no drošības apcietinājuma bez okupācijas iestāžu piekrišanas. Virtembergas-Bādenes amerikāņu militārās valdības denacifikācijas nodaļas vadītājs Fridmans pēc tam paskaidroja, ka Šachta atbrīvošana vai paturēšana internēšanas nometnē esot pašu vācu iestāžu lieta.

Pēc šī paziņojuma Šachtu ceturtdien atbrīvoja no apcietinājuma. Presei viņš izteicās, ka pagaidām nedomājot nodoties darbam, bet vispirms atpūtīšoties, jo esot stipri paguris un ilgajā apcietināšanas un internēšanas laikā zaudējis daudz svara. Viņš kopā ar ģimeni domājot pārcelties dzīvot uz Meranu un atturēties no politiskās darbības. Tiesas zāli Šachts atstāja ar baltu neļķu pušķi rokā, atskanot publikas aplausiem.

Cik vērojams, denacifikācijas tiesas revidētais spriedums Vācijā izraisīs jaunas diskusijas. Denacifikācijas ministrija Štutgartē jau ceturtdien, tūlīt pēc Šachta atbrīvošanas, paziņoja, ka spriedumu un tā motīvāciju pārbaudīs un pēc tam lems, vai būtu uzsākama jauna izmeklēšana. Lēmumu nevarot gaidīt pirms novembra. Vācijas rietumjoslu komūnistu partijas vadība ceturtdien paziņoja, ka Šachta attaisnošana esot izaicinājums vācu strādniekiem un apvainojums visas pasaules demokratiskajiem spēkiem.

Šachta prāvas prokurors izteicās, ka spriedums praktiski nozīmējot denacifikācijas izbeigšanu un pēc šāda spriedumu turpmākās prāvās nebūšot nekāda pamata pieprasīt smagākus sodus. Kāds Virtembergas sociāldemokratu partijas pārstāvis paskaidroja, ka spriedums liekot pārdomāt, vai dedzinātāja vaina ar to mazināta, ja viņš piedalījies uguns dzēšanā, iespļaujot tanī.

Slepenais priekškars Berlīnē

(Turpinājums no 1. lpp.)

satversmes projektu. Padomē piedalās 65 delegāti no trim joslām, kā arī pieci novērotāji no Berlīnes. Sociāldemokrati un kristīgie demokrati pārstāvēti ik ar 27 delegātiem, liberālās partijas ar 5, bet pārējie nogrupējumi, to vidū komūnisti, ik ar 2 pārstāvjiem. Pirmajā sēdē ar 63 pret 2 balsīm noraidīja komūnistu ierosinājumu, lai parlamentārā padome likvidētos, savu darbu vēl nesākusi. Trešdien padome pārtrauca sēdes uz 8 dienām, lai partijas varētu izstrādāt savus priekšlikumus darba kārtībai. Padomes sesija, domājams, ilgs ap 3 mēnešus.

Pasāktās politikas turpināšana kā austrumu, tā rietumu joslās neliek cerēt uz sevišķi labvēlīgu gala iznākumu Maskavā. Vašingtonā uzskata par iespējamu, ka domstarpības varētu no jauna pastiprināties. ASV kongresa locekļi, kā ziņo „Newsweek", pat pielaiž iespēju, ka starptautiskā stāvokļa saasināšanās varētu radīt vajadzību steidzami sasaukt ārkārtēju kongresa sesiju.

Iztirzājot stāvokli Berlīnē un Maskavā, angļu prese ļoti atturīga, bez jūtama optimisma. Laikrakstu komentāros izpaužas drīzāk šaubas par sevišķi labvēlīgu sarunu galīgo iznākumu. „Daily Telegraph" arī izsaka bažas, vai Maskavai nav solītas pārāk lielas koncesijas. Kremlis nekad nemēdzot atkāpties no kādas pozicijas, neiegūstot vietā kompensāciju. Amerikāņu militārās valdības pārstāvis Berlīnes amerikāņu raidītājā ceturtdien izteicās, ka Maskavas un Berlīnes sarunu mērķis esot likvidēt „nevienam nepiederošo territoriju" Eiropas sirdī un radīt atveseļojušos Vāciju. Bet krievu atbalstītā SED brīvu vēlēšanu vietā vēlējusies ar triecienu izdarīt Berlīnē apvērsumu.

Vašingtonas diplomātiskās aprindas, kā ziņo UP, sagaidot četru lielvalstu ārlietu ministru konferences sanāksanu vēl septembrī Parīzē, ja pašreizējās sarunas Maskavā un Berlīnē nedotu pietiekamus panākumus.

BBC, M, St, BB, NZ, N

Vai padomju ārpolitikas maiņa

(Turpinājums no 1. lpp.)

Ždanovs visās komūnistu partijas iekšējās domstarpībās bija radikāls kreisā novirziena pārstāvis. Iztirzājot partijas iekšējās pretiškības, „Die Neue Zeitung" norāda, ka opozicija Padomju Savienībā jau kopš 20 gadiem balstījusies uz 5 galvenajiem punktiem: nostāju pret Staļina neierobežoto personīgo diktatūru, pret slepenās policijas arvien pieaugošo varu un kontroles metodēm, pret pilnīgu tautību apspiešanu, pret absolūtu zemnieku kollektīvizēšanas un proletārizēšanas tendenci un pret vienpusīgu valsts kapitālisma iekārtu. Ždanovs piederēja pie doktrinārā marksisma aizstāvjiem un pārstāvēja padomju izolācionisma politiku.

Maskavas raidītājs ziņoja, ka strādnieki pie Ždanova zārka esot „zvērējuši Staļina vadībā soļot pa komūnisma ceļu uz galīgo uzvaru". Šo ceļu tagad solās iet arī vācu komūnisti. Šinī sakarībā ir zīmīgs BBC komentātora Grehema apskats, veltīts kara izcelšanās 9. gada dienai. Atgādinājis vācu tautai postu, kādā tā nonākusi, sekojot Hitleram, Grehems piezīmēja, ka vācu komūnisti tagad sēro par Ždanovu, saskatot viņā lielu komūnistu, paraugu, kuram vērts sekot. „Bet šis lielais komūnists tagad ir beigts," konstatēja Grehems, „un tas tikai atgādina, ka arī komūnisti nav nemirstīgi..."

BBC, M, St, NZ, AZ

Uz Angliju aizbēdzis padomju raķešu speciālists

Britu valdības pārstāvis trešdien oficiāli apstiprināja ziņu, ka pēdējās nedēļās Anglijā ieradies padomju pulkvedis Tokajevs, kas lūdzis sev politiskā bēgļa tiesības.

Pārbēgušais krievu pulkvedis publicējis vēstuli „New York Times", kurā norāda, ka viņš kopš 16 gadiem bijis Padomju Savienības komūnistiskās partijas biedrs un kopš 15 gadiem virsnieks padomju armijā. Pirms diviem gadiem tam uzticēts kāds svarīgs militārs postenis, kur viņam bijusi darīšana ar aviācijas un raķešu šāviņu jautājumiem. Tālāk Tokajevs paskaidro, ka nolēmis pamest savu posteni un riskējis bēgt no Vācijas padomju joslas.

Krievu skolotājai Kosenkinai, kas vēl arvien atrodas slimnīcā Ņujorkā, padomju konsulāts piesūtījis čeku par 350 dolariem ārstēšanās izdevumu segšanai. Kosenkina šo čeku atteikusies pieņemt.

Pret Tokajeva palikšanu Anglijā angļu valdībai iebildumu neesot, bet viņa atrašanās vietu nevarot izpaust. Arī viņa vārds esot tikai pieņemts. Pats Tokajevs paskaidrojis, ka viņam bijis jāveic „īpašs uzdevums pēc Staļina rīkojuma". Viņš darbojies arī padomju militārajā pārvaldē Vācijā un bijis padomju delegācijas sekretārs sabiedroto kontrolpadomē.

BBC, St, AB

Vai revidēs rietumu reparāciju prasības pret Vāciju?

Ārlietu ministrs Maršals paziņojis, ka ASV ierosinājušas kopā ar Angliju un Franciju apsvērt vācu reparāciju samazināšanu vai pārtraukšanu, jo tādā veidā visvairāk būtu palīdzēts Eiropas jaunuzbūvei. To pirmais ierosinājis arī ERP administrātors Hofmans un iepriekš lūguši Rietumvācijas ministru prezidenti. Vēl pēc saraksta būtu jānomontē 916 fabrikas. Anglija ierosinājumu jau pārbauda, bet Francija noskaņota pret to, jo atzīstot, ka Vācijai vēl esot lieks un neizmantojams rūpniecības potenciāls, kas citur būtu liekams lietā daudz ātrāk. ASV ierosinājuma reālizēšana prasītu arī Vācijas rūpniecības kapacitātes robežu revidēšanu, kas arī apsolīta Londonas konferencē.

BBC, SL

Beneš jau četras dienas nesamaņā

Bijušais Čechoslovakijas valsts prezidents Eduards Benešs, kas saslima apmēram pirms divi nedēļām, jau četras dienas atrodas nesamaņā. Viņa spēki pamazām zūd, sirds darbība klūst vājāka. Ārsti vairs nedod nekādas ceribas. Pēc informācijas no Prāgas, tur aizvien pieņemas valodas, ka Benešs saindēts ar skopolamīnu un hiosciaminu. Šos abus narkotiskos līdzekļus, pēc jaunākiem pētījumiem, varot lietot, lai pamudinātu kādu runāt par tādām lietām, ko viņš vēlētos noslēpt.

BBC

DAŽOS VĀRDOS

Invāzijas mēģinājums, izceļot krastā tankus un karaspēku, pag. nedēļā notiķis ASV flotes manevros Atlantijas piekrastē. Vidusjūrā amerikāņu stacionēto flotes vienību nomainīs jaunā eskadra ar 15 kara kuģiem. To starpā atrodas arī lidmašīnu bāzes kuģis „Ruzvelts".

Padomju — britu sarunas par tirdzniecības līguma parakstīšanu atjaunotas ceturtdien Londonā. Abas valstis apmainījušās preču sarakstiem. Padomju vēstnieks Zarubins piedāvājis angļiem līgumu uz 4 gadiem.

Komūnistu draudi Burmā beigušies, izteicies turienes ministru prezidents Nū. Valdībai tomēr jābūt piesardzīgai, jo komūnisti vēl joprojām mēģina rīkot nemierus un streikus.

Vislielākā izplētņu lēcēju skola iekārtota Čechoslovakijā Bratislavas tuvumā, ziņo „Svobodne Slovo". Tā domāta „sporta" vajadzībām, bet līdz ar to gādāšot arī par valsts drošību.

Bada nāvē 50.000 ķīnlešu bēgļi miruši komūnistu aplenktajā Mandžūrijas galvaspilsētā Čangčungā.

Pašvaldību vēlēšanas Spānijā notiks novembrī, trešdien paskaidrots valdības komunikē. Pēc ārzemju diplomātisko aprindu domām, šis lēmums domāts UN pārliecināšanai, ka Spānija attīstās demokratijas virzienā. Tās būs pirmās brīvās vēlešanas, kopš Franko režīma sākuma.

Divus čechu pārbēdzējus šaipus Bavārijas robežas sašāvuši čechu robežsargi un, iekams piesteigusies vācu robežapsardzības ierēdņi, aiznesuši ievainotos atpakaļ Čechoslovakijas territorijā.

Visi žīdu DP, kas uzturas nometnēs, atstās Vāciju ātrāk nekā gada laikā, paskaidrojis Yewish Agency izceļošanas biroja vadītājs.

Naudas pārvedumus ar 1. septembri var pārvest no ASV uz Vācijas rietumjoslām. Summa nav ierobežota. Par 1 dolaru aplēš 3 vācu markas.

Licence atņemta „Rhein-Neckar-Zeitung" vienam licenciātam Dr. Agrikolam, jo viņš pārcēlies uz pastāvīgu dzīvi Hallē.

Golde Maiersone, Izraēlas jaunā sūtne Padomju Savienībā un 7 sūtniecības darbinieki ceturtdien ieradušies Maskavā.

Trīs gadi 2. septembrī pagāja kopš tās dienas, kad uz amerikāņu kaujas kuģa „Misouri" Japāna parakstīja beznoteikumu kapitulāciju.

SPOŽAS SVINĪBAS AMSTERDAMĀ

HOLANDE UZGAVILĒ SAVAM KARALIENEM

Mazā un čaklā Holande uz vienu nedēļu aizmirsusi politisko saspīlējumu pasaulē, aizmirsusi, ka viņas pašas impērija vairs nav, tik droši un stabila kā priekš otrā pasaules kara. Holandieši un tūkstoši ārzemju viesu šonedēļ svinēja divu karalienu svētkus — Vilhelmines, kas atteicās no valdīšanas un Julianas, kas uzkāpa tronī, lai turpinātu Orānijas nama tradicijas un dalītos kopīgā likteni ar savu tautu.

Šinī nedēļā notika divas kulminācijas — pirmo Amsterdama pieredzēja trešdien, kad karaliene Vilhelmine svinēja savu 68. dzimumdienu un atzīmēja valdīšanas zelta jubileju. Pilsēta burtiski grima vienos ziedos un gaismas jūrā. Krāšnas tulpju un zalumu vijas stiepās gar visu namu fasādēm un savienoja abas ielu malas. Ziedu un zaļumu viju apgšgalā bija izveidoti vainagi, kas simbolizēja karalienes darbu un 50 gadu nepārtraukto valdīšanu. Vakarā iedegās simtiem tūkstošu krāsainu elektrisku spuldžu, un milzu starmeši apgaismoja karalisko pili un valdības ēkas. Gar visām namu fasādēm plivoja Holandes nacionālie karogi un Orānijas nama dzeltenās krāsas.

Trešdien ap pusdienas laiku pils priekšā salasījās nepārredzams ļaužu pūlis. Kad balkonā parādījās karaliene Vilhelmine, troņmantiniece Julianna un princis Bernhards, atskanēja skaļas gaviles un ovācijas. Kaut kur spontāni sāka dziedāt valsts himnu. Vienā acumirklī simt tūkstoš balsu nestas, skaņas pacēlās gaisā. Daudzi cilvēki aiz sajūsmas raudāja. Karalienei Vilhelminei bija jāparādās vēl un vēl uz balkona, lai atbildētu uz savu uzticamo pavalstnieku sveicieniem. Vēlāk laukumā iesoļoja ap 20.000 dziedātāju un mūzikantu, lai sveiktu karalieni.

Pēcpusdienā Vilhelmīne cauri Amsterdamai devās uz olimpisko stadionu, kur notika īpaša izrāde, kas simbolizēja viņas valdīšanu. Kad apzeltītā kariete izripoja pa pils vārtiem, gaisā pacēlās milzu balons. Brauciena laikā atskanēja nerimstošas gaviles un prieka saucieni. Gar visu ielu malām, pa kurām virzījās kariete, stāvēja ļaužu mūris, kas māja kabatas drānām, cepurēm un rokām. Vēlāk karaliene un troņmantiniece Julianna izdarīja korso braucienu arī pa strādnieku rajonu, kas tikpat sirsnīgi sveica savu valdnieci. Vakarā Amsterdamā notika uguņošana. Pret debesīm uzvijās fantastiskas raķetes, krāsainas pukes un liesmu mēles. Ielās ļaudis dziedāja tautas dziesmas un skaļi uzgavilēja katrai neparastākai gaismas rotaļai.

Dienvidslavijas saimniecība bankrota priekšvakarā

Labi informētais amerikāņu nedēļas žurnāls „Newsweek" ziņo, ka Dienvidslavijas saimniecības stāvoklis dien no dienas kļūst bezcerīgāks. Titō jau izlietojis lielāko daļu kapitālu, kas bija domāti valsts jaunuzbūvei. Fabrikas, kas pēc kara nav atjaunotas un kuru mašīnas nolietotas, gandrīz brūk kopā noslogojuma dēļ. Jau tuvākajā nākotnē Titō atradīsies svarīgas alternātīvas priekšā, vai nu dabūt steidzamu palīdzību no rietumiem vai arī mēģināt izlīgt ar kominformu un Maskavu.

Ka šis pēdējais ceļš nebūs viegli ejams, no jauna liecina dienvidslavu komūnistu partijas oficioza „Borba" uzbrukumi kominformam un Maskavas satelītiem. Laikraksts jau kuro reizi noraida nepamatotos uzbrukumus dienvidslavu komūnistiem un apvaino Albāniju brutālu incidentu organizēšanā pret Dienvidslavijas pilsoņiem. Albānija vēl joprojām atsakoties repatriēt arī 250 dienvidslavus.

Triestas Dienvidslavijas daļā atrastas skrejlapas, kuŗās Istrijas iedzīvotāji aicināti sacelties pret Titō, kas esot kļuvis par nacionālistu un nodevis sociālismu. Konstatēts, ka minētās skrejlapas iespiestas Padomju Savienībā. Politiskie novērotāji izsakās, ka Maskava ievadījusi jaunu posmu aukstajā karā.

Tas pats „Newsweek" ziņo, ka Polijā visā drīzumā laikam sāksies vesela rinda politisku prāvu par pretkomūnistisku darbību vēl priekš 1939. gada. Pirmā šāda prāva jau notiek Grudzondzā. Poļu komūnisti pēdējās dienās sākuši jaunu akciju arī pret katoļu presi. Pēc monsinjora Kačinska apcietināšanas, kas bija kardināla Hlonda politiskais padomdevējs, policija pārmeklējusi Varšavā katoļu nedēļas laikraksta redakcijas telpas un apcietinājusi vairākus darbiniekus. Līdzīgas apcietināšanas jau jūlijā notikušas arī Krakovā turienes katoļu laikraksta redakcijā.

BBC, AB

Kādu kažoku jūs vēlaties?

„SAPNIS VASARAS NAKTĪ" ESLINGENAS MĀJKALPOTĀJU SKOLĀ ELEGANTĀKĀ SIEVIETE PASAULĒ MEKLĒ LATVIEŠU APTEKSNI

Patiesā notikuma pirmais cēliens Eslingenā beidzies. Ja turpinājums būs tikpat noslēpumains un sekos laimīgas beigas, tad filmu scenāriju rakstniekiem būs viela īsti laikmetīgai filmai — „No DP meitenes līdz galma dāmai".

Īss pirmā cēliena atstāstījums: Tālruņa zvans. No iestādes, kas kārto mūsu ikdienas gaitas, paziņo, ka ieradīsies kāda augsta dāma, kas grib izvēlēties mājkalpotāju kādai vēl augstākai dāmai. Mājkalpotājai jābūt ar mieru ceļot — ar jachtu, lidmašīnā, kā nu kuru reizi.

Vispārējs satraukums. Jaunās mājkalpotājas kā spārnos. Kura meiča gan negribēs ceļot?

Otra aina. Tiešām pieteiktā dāma ierodas. Vairāki pavadoņi augstāku dienesta pakāpju formās. No pirmā skata, kustībām, tērpa, valodas, var spriest, ka viesņa patiesi nāk no augstām aprindām. Dāma paskaidro apmeklējuma mērķi. Kāds ļoti augsts preceēts pāris, kas gandrīz pastāvīgi atrodoties ceļojumos, meklējot izlases mājkalpotājus — virieti un sievieti. Virietim labi jāpārzinot kungu garderobe un jāprotot vadīt auto. Sievietes galvenais pienākums būšot pārzināt pasaules elegantākās dāmas garderobi un palīdzēt sīkumos.

Piecas kandidātes stājas augstās izraudzītājas priekšā. Jautājumi satrauc eksāmināmajās vairāk nekā drošības pārbaude. Kādu kažoku jūs vēlētos? Kāds kurpju numurs? Kādi priekšpusdienas un kādi vakara tērpi jums vislabāk piestāv? Lūdzu parādiet rokas. Tām jābūt labi koptām. Kundze negrib, ja palīdzot pārģērbties viņai uzliek smagu roku uz pleca. Strādāt fiziski jūs nedrīkstēsiet . . .

Elegantās un augstās dāmas vārds joprojām netiek minēts. Galvenā „rezidence" esot Ņujorka. Muižas Kanādā. „Viņa" gribot to un „viņa" gribot tikai tā, tas ir viss, kas pirmā cēlienā izdibināms par noslēpumaino apkalpotāju meklētāju. Cēliens noslēdzas ar augstās dāmas paziņojumu, ka visas kandidātes esot pārāk skaistas un jaunas. Tiek izteiktas bažas, ka tik skaistas jaunas sievietes nevarēšot atvairīt prezību piedāvājumus. „Viņa" tomēr meklējot mājkalpotāju mazākais 2 līdz 5 gadiem. Lūgums: sameklēt inteligentu personu vecumā no 30—35 g. Solījums drīzumā ierasties vēlreiz vai arī piezvanīt un atsūtīt mašīnu, lai kandidātes aizvestu uz galīgo pārbaudi un priekšā stādīšanu „viņai".

Aizdūc lepnie limuzīni. Pirmais cēliens beidzies. Meičas Eslingenas mājkalpotāju skolā rezignēti spriež — vai tas nebija tikai sapnis vasaras naktī.

Eslingenā klīst valodas, ka Frankfurtē ieradies Vindzoras hercogu pāris.

H. M.

Mūsu izlase DP meistarsacīkstēm boksā

Latviešu vienībā DP meistarsacīkstēm boksā, kas notiks 11. un 12. sept. Vircburgā, mušas svarā izraudzīts K. Zvejnieks (Eslingena), gaiļa sv. Stuķis (Dedelstorfa), spalvas sv. K. Trēģeris (Vircburga), vieglā sv. A. Dreifogels (Pinebergā), pusvidējā sv. J. Smits (Augsburga), vidējā sv. E. Ozoliņš (Kasele), pussmagā sv. V. Vītols (Amberga) un smagā sv. V. Miezītis (Vircburga). Tieši tagad vairākās 2. Smitam, mūsu izcilākajam bokseŗim emigrācijā. Viņš sacīkstēs Koburgā izsitis labās rokas īkšķi, kāpēc Minchenē zaudēju vācietim Billeram un nevarēja piedalīties Vācijas meistarsacīkstēs Ķelnē. Pēdējā sacīkstē ar tādu pašu savainotu roku Smits tikko pārspēja Veidenes vācu bokseri Reiju, ko citādi būtu veicis ar knock-out. Tāpēc, ka līdz DP meistarsacīkstēm Smita savainojums vairs nebūs bīstams, taču skaidrs, ka savu labāko sniegumu viņš nevarēs nodemonstrēt. Ar pilnām vienībām DP meistarībā sola piedalīties poļi un ukraiņi, bet pārējām tautībām būs mazāk sacensoņu. Dalībniekiem Vircburgā jāierodas 10. septembrī.

MEKLĒ VECOS DRAUGUS

„Kur tagad ir Hugo Vītols un Jānis Dimza?" DP vieglatlētikas meistarsacīkstēs Nirnbergā latviešiem jautāja garš vīrs ar ungāru nacionālajām krāsām pie krūtīm. „Studentu pasaules meistarsacīkstēs 1927. g. Roma mēs ar Vītolu cīnījāmies lodes grūšanā. Es beidzot uzvarēju. Abi bijām arī savu valstu karogu nesēji. Kad laukumā ieradās ungāru vienība, skatītāji brīnījās par manu garo augumu, bet drīz dzirdēju, ka aiz muguras atskan vēl skaļāki aplausi. Tur nāca latviešu milzis Vītols ar sarkanbaltsarkano karogu. 1929. gadā studentu pasaules meistarsacīkstēs Darmštatē mans sīvākais konkurents lodes grūšanā izrādījās Jānis Dimza. Rezultātus gan vairs neatceros." Tas, kas runāja šos vārdus, bija kādreiz slavenais ungāru vieglatlēts un šorciz tiesnesis DP meistarsacīkstēs — Antons Baksalmaši. Tagad viņš viestulībā mitinās kādā bavāriešu ciemā pie Rēgensburgas. Budapeštā šodien dzīvo Pēteris Baksalmaši. Tas ir viņa brālis — pašreizējais Ungārijas vieglatlētikas savienības prezidents. „Kad brālis ar saviem sportistiem brauca uz Londonas olimpiskajām spēlēm, cerēju viņu Minchenē satikt, taču šo laimīgo mirkli neizdevās piedzīvot," saka Antons Baksalmaši.

„Es gribu skriet 3000 metrus," DP meistarsacīkstēs Nirnbergā teica nelielā auguma puisis ar acenēm un noplīsušu uzvalciņu, kad kautrīgi pienāca pie tiesneša galda. Savu nabadzību viņš aplecināja arī ar DP kartiti. Tas bija baltkrievs Stankēvičs. Tiesnesi sprieda, ko darīt un beigās atļāva viņam startēt ārpus konkurences. Izrādījās, ka zēns savus spēkus pārvērtējis. Jau pirms pusceļa viņš no sacensības izstājās.

Ukraiņu sportists Petrivskijs DP vieglatlētikas meistarsacīkstēs Nirnbergā ieradās ar drošām ceribām uzvarēt 100 m skrējienā. Viņš studē Sveicē, un pr. 11,2 sek. šogad ieguva Sveices augstskolu meistartitulu 100 metros. Pašreiz sportists viesojas pie vecākiem Minchenē un izmantoja brīvdienas, lai piedalītos arī DP meistarsacīkstēs, bet spēja tikai 12,0 sek. un palika 4. vietā.

Turku cīkstoņiem par lielajiem panākumiem brīvajā cīņā 14. olimpiskās spēlēs Londonā Istanbulas pilsētas tēvi uzdāvinājuši lielu māju ar skaistu dārzu.

Ritenbraucēja Gino Bartali popularitāte Italijā kļūst fantastiska. Viņam raksta tik daudz vēstulu, ka to pieņemšanai pastā speciāli nodarbināti 2 vēstuļu nesēji. Katru dienu sportists izdod ap 5000 liru, visvairāk ziedojumos, un nedēļā viņš saņem vismaz 10 precību piedāvājumus, kaut Bartali jau ir precējies.

„Vārtsarga parodija" saucas V. Vizlas priekšnesums, ar ko viņš tagad uzstājas Londonas cirkā, kur pieticējs katru vakaru saka skatītājiem: „Tagad jūs redzēsiet Latvijas valstsvienības bijušo vārtsargu Viktoru Vizlu žonglējot ar 4 futbola bumbām." Cirkches laikr. „Sports" ievietojis vairākus Vizlas attēlus un labas atsauksmes par viņa mākslu arodu.

10 vācu vieglatlēti aicināti vēl septembrī piedalīties starptautiskās sacīkstēs Stokholmā, Geteborgā un Malmē. Vācieši uzņēmumu protams, pieņēmuši.

5 vācu vieglatlēti sacīkstēs Hamburgā skrēja 5000 m zem 15 minūtēm. Uzvarēja rūdzinieku pazība L. Varnemunde (14:43,2 min.).

Jaunu Zviedrijas rekordu lodes grūšanā ar 16,24 m rezultātu valsts meistarsacīkstēs Stokholmā sasniedza Nilsons.

Latviešu izlases basketbolists J. Zebelītis ar 14. novembri ēlēs Francijā, Lorēnes vienībā CSP.

TĀLĀK UZ ROMU

BIJ. SABIEDRISKO LIETU MINISTRA ALFREDA BĒRZIŅA ATMIŅAS PAR LATVIJAS BOĻŠEVIZĀCIJU „POSTA GADI"

✡

Slepeni izkļuvis no komūnistu okupētās Latvijas, ministrs A. Bērziņš caur Zviedriju un Vāciju nonāk Ženevā, kur notiek sūtņu sanāksme.

✡

XVI

Pēc ziņojumiem un pārrunām atzinām, ka atbrīvošanas komitejas vietā būtu dibināma Latviešu Nacionālā Komiteja. Bija domas arī komiteju saukt par padomi. Bet to uzskatījām toreizējos apstākļos par pārāk pretenciozu. Pieņēmām arī dažus fiksētus lēmumus. Domāju, ka šo sanāksmi vislabāk izteiks pieņemtais protokols, kas skan sekojoši:

„Latviešu Nacionālās Komitejas (Padomes) organizācijas komisijas paplašinātās sēdes 1940. g. 17. dec. protokols. Piedalās sūtņi: Olģerts Grosvalds, Viļis Šūmanis, Ludvigs Ēķis, Julijs Feldmanis un ministrs Alfreds Bērziņš.

Darba kārtībā: 1) latviešu politiskā organizēšanās; 2) turpmākā politiskā darbība un tās virziens; 3) sadarbība ar igauņiem un lietuvjiem; 5) dažādi jautājumi un priekšlikumi.

I.

Plaši pārrunājot jautājumu par tūlītēju Nacionālās komitejas dibināšanu, sanāksmes dalībnieki konstatē, ka viena aktīva centra noorganizēšana, nolūkā pēc iespējas saskaņot un apvienot visus emigrācijā esošos latviešus cīņai par latviešu tautas glābšanu no komūnisma posta un Latvijas valsts neatkarības atgūšanai, ir nepieciešama. Pēc sūtņa Ēķa priekšlikuma sapulcējušies vienojās līdz Latviešu nacionālās komitejas nodibināšanai, ne tikai organizēšanas techniskos darbus, bet arī pagaidu vadību uzņemties organizācijas komisijai, kurā, saskaņā ar Stokholmas un Berlīnes latviešu politisko, saimniecisko, militāro un zinātnes darbinieku lūgumu, ievēl sūtni Feldmani, Šūmani un Grosvaldu un ministru Bērziņu. Organizācijas komisijas pienākumos ietilpst: a) iespējami drīzā laikā noskaidrot emigrācijā esošo latviešu uzskatus par Nacionālās komitejas mērķiem, uzbūves principiem un darbības veidu; b) saskaņā ar vairākuma atzinumu izstrādāt galīgā veidā Nac. komitejas uzbūves un darbības noteikumus; c) saskaņā ar Nac. komitejas noteikumiem vadīt pārvaldes organu nodibināšanu; d) aktīvi turpināt reālizēt sūtņa Grosvalda, Šūmaņa un Feldmaņa 15. novembrī pieņemtos lēmumus par savstarpējo sazināšanos un informācijas apmaiņu; e) ja līdz Nac. komitejas noorganizēšanai notikumi Eiropā ņemtu tādu virzienu, kas prasa tūlītēju aktīvu rīcību, un ja sūtnis Zariņš nevarētu izlietot savas 17. maija pilnvaras Eiropas kontinentā, organizācijas komisijai ar visiem tās rīcībā esošiem līdzekļiem, Nacionālās komitejas resp. padomes vārdā, jāaizstāv pēc labākās apziņas Latvijas intereses pie iestādēm un valstīm.

II

Iztirzājot jautājumus par turpmāko politisko darbību un tās virzienu, sanāksmes dalībnieki konstatē, ka jāizmanto visas iespējas, kas dotu iespēju atbrīvot mūsu tautu no komūnisma kā no iedomājami lielākā posta, sagatavojot ceļu Latvijas neatkarības atgūšanai.

III

Organizācijas komisijai jāuztur cieši savstarpēji sakari uz reciprocitātes pamatiem ar igauņu un lietuvju līdzīgām organizācijām.

IV

Apsverot jautājumu par līdzekļu sagādāšanu turpmākai darbībai saskaņā ar 15. novembra atzinumiem, uzdod organizācijas komisijai, bet jo sevišķi mūsu pārstāvjiem Amerikas Savienotās Valstīs un Lielbritanijā, rūpēties, lai tiktu atbrīvota daļa Latvijas valsts līdzekļu, kā arī lai vāktu līdzekļus latviešu patriotu un labvēļu vidū valsts neatkarības atgūšanas cīņai."

Gaŗākās pārrunās radās kādu vārdu lietot — uzdod vai lūdz. Labi sūtņa Zariņa pazinēji domāja, ka Zariņš jutīšoties aizkārts, ja kāds viņam ko uzdošot, vismaz līdz tam laikam, kamēr šis „kāds" nav neapstrīdāma valsts vara. Beigās tomēr nolēma lietot „lūdz" vietā katēgorisko — „uzdod".

Šai mūsu pirmajai trimdinieku sanāksmei tālākā notikumu gaitā varīs tikai tik daudz nozīmes, ka tā dod liecību, ka jau no paša pirmā bolševiku okupācijas laika esam meklējuši ceļus, kā sekmīgāk cīnīties par zaudētās brīvības atgūšanu, un saprotamāku pasaulei darīt mūsu traģēdiju.

18. decembrī Ēķi ar ģimeni izvadījām no Ženevas tālā ceļā pāri okeanam. Tā kā vilcienu satiksme ar Spāniju bija pārtraukta, ja nemaldos, no Ženevas līdz Madridei vai Barselonai, Ēķim ceļš bija jāmēro autobusā. Kā vienmēr optimists, arī šoreiz Ēķis domāja ātri iekārtoties Amerikā, lai no turienes atgrieztos brīvā Latvijā. Liktenis tomēr bija lēmis citādi.

Dienu vēlāk arī es posos ceļā uz Italiju. Ceļa naudu no saviem līdzekļiem sagādāja sūtnis Feldmanis un Grosvalds. Nevaru te neatzīmēt mūsu sūtņu Grosvalda, Šūmaņa un Feldmaņa lielo atsaucību un gatavību kalpot ar saviem plašiem piedzīvojumiem Latvijai un jānožēlo, ka viņu zināšanas un lielo gribu atstāj tikpat kā dīkā.

Itālijas robežu pārbraucu vēlā vakara stundā. Pēc dokumentu kontroles vagonus tūdaļ aptumšoja. Dažas piestātnes tālāk kupeja pienāca pilna jauniem cilvēkiem, bet tā kā bija jau pusnakts, visi ātri apklusa, iekārtodamies nakts stundai. Piepeši sākās briesmīga kliegšana un rāšanās. Visi itaļi, kājās piecēlušies, par kaut ko bija uztraukti un dūres vicinādami grasījās vai kauties. Izrādījās, ka ķildas iemesls visai niecīgs: pie loga sēdētājs iedomājies, ka būtu labi nedaudz atbīdīt kupeju durvis uz gaiteni. Pie durvīm sēdētājam, turpretim, tas nepatīk. Abiem strīdniekiem rodās aizstāvji, un tā aptumšotā kupejā tracis aug augumā. Beidzot viss atrisinājās tā, ka pie loga sēdētājs apmainījās ar sēdētāju pie durvīm ar vietām. Ņu varēja bīdīt durvis pēc patikas ciet un vaļā.

Ziemas rītam krēslojot, vilciens piestāja Romā. Agrākos braucienos tālākais mērķis bija zināms — Latvijas sūtniecība. Bet nu? Sūtņa Spekes privāto adresi man iedeva Ženevā, bet nebija skaidrs, vai starplaikā Spekes ģimene nav pārvākusies kaut kur citur. Tāpēc nolēmu pagaidām apmesties viesnīcā, apkopties no ceļa un tad sameklēt vai nu Speki vai Čamani. Kāds ormanis ar mazu kūtru brūnīti veda mani garām apsnigušām palmām un apledojušām strūklakām līdz kāda liela nama ieejai un tad nosauca: „Grand Albergo"! Viesnīca no ārpuses likās tā kā par greznu maniem līdzekļiem, bet gāju vien iekšā. Jā, istabu var dabūt par 40 lirām diennaktī. Pārrēķināju steidzīgi frankos. Tā lieta varēja iet, jo iznāca tikai drusku vairāk par trim frankiem.

Alfreds Bērziņš

✡

Turpinājumā lasiet
FRAKAS MEDĪBAS MŪŽĪGAJĀ PILSĒTĀ

SLUDINĀJUMI

PĒTERIS ALEKSANDROVIČS,
130 — 27, 148 St. Sonth Ozone Park. L. I., New-York, N. I. U. S. A., lūdz atsaukties draugus.

✝

Mācīts mežkopis

Pēteris Delle

Miris š. g. 22. augustā Manheimas slimnīcā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Latviešu mežkopju un meža darbinieku saime.

✝

Mūsu mīļais vīrs un papiņš

artilērijas kapteinis

Arvīds Nikolajs Liepiņš

dzimis 1901. g. 27. maijā, Rencēnu pagastā., miris 1948. g. 25. augustā Melndālē.

Apbedīšana notika 29. augustā, pl. 16,45 Estra krematorijā, Gētesorgā.

Sieva un Jurītis

Veronika Strēlerte

Ar Dievu

Kādreiz es nonākšu tur,
Kurp mana dvēsele tiecas.
Tagad no zemes augļiem
Zemu kā koks tā liecas.

Tītenim līdzīga kļūšu,
Vieglītēm augšup vīšos,
Un uz bijušām dienām
Pasmaidot atskatīšos.

Un uz bijušiem draugiem
Laimīga teikšu: ardievu!
Nenāk vairs atpakaļ, nenāk,
Kas aizgājis reiz ar Dievu.

ANŠLAVS EGLĪTIS UN VIŅA JAUNĀ MAŠKU SPĒLE

Volfganga Dārziņa

feļetons

Starp Anšlavu Egliti un mani ir krasa starpība: es allaž uzdodu par pabeigtiem darbus, kurus patiesībā neesmu pat iesācis, viņš allaž apgalvo, ka nav pat iesācis sacerējumus, kurus patiesībā ir jau pabeidzis. Tā ir viņa īpatnība un pie tās jāpierod, tāpat kā jāpierod pie šīs īpatnības smalkā kāpinājuma. Proti: ja Eglītis tikai drusku liedzas, ja viņš saka, ka slinkums pašreiz ir viņa labākais tikums, tad zināt — tā ir n o v e l e, kas pabeigta. Ja viņš zūdās, ka jau kopš mēnešiem nav patērējis ne piliena tintes, tad tas ir s t ā s t s, kam pielikts punkts. Un ja viņš apgalvo, ka ir pazaudējis spalvas kātu un vispār nemaz nezina, kas ir rakstīts vārds — tad varat laimīgi pasmaidīt, tā ir l u g a.

Arī pēdējo reizi, nolaidies Eslingenā no saviem Alpu virsotņu augstumiem, Eglītis likās ļoti aizdomīgs, ka es drīzi vien nopratu, ka man ir nopietns pamats smaidīt. Šodien es zinu, ka neesmu to darījis velti: tā ir jauna 4 cēlienu komēdija „Galma gleznotājs". Masku spēle par Leonardo da Vinči Sforcu galmā.

Avīžniekam vienmēr liekas, ka kaut ko jaunu pastāstīt nekad nevar par agru, sevišķi ja ir runa par Anšlava Eglīša komēdiju. Diemžēl, Eglīša kautrība ir vēl lielāka kā viņa meistarība, un man bija jānosolās, ka neteikšu par lugu nekā laba. Tad steidzos pārliecināt, ka izņēmuma kārtā varētu apcerēt arī lugas trūkumus (tos sameklēt laikam nebūtu viegli), bet arī Eglīša piesardzība ir samērā modra, un man bija jānosolās, ka par komēdiju neteikšu arī nekā slikta. Un tā, pretēji daudzsolītājam virsrakstam, par jauno masku spēli nevaru pateikt itin neko! Tik vien vienīgi to, ka tur neviens nav tas, kas viņš ir, un nekas nenotiek tā, kā tas notiek.

Tas nozīmē, ka aplaimotie lugas norisē patiesībā ir piekrāpti un piekrāptie aplaimoti; izmulkotais domājas lielš savā gudrībā un pagodinātais, savukārt, jūtas iegrūsts speltē; nelga izsaka patiesību, runādams aplamības; iedomu apsēstais bēg no likteņa, kas viņu nemaz nevajā. Ar vienu vārdu, šī komēdija ir kā pārsteigumu kastīte: „Hiperbolisku paradoksu strūklaku, fontāns un paradoksālu hiperbolismu ūdenskritumu kaskāžu kopojuma savienojums feēriskā harmonijas saskaņā", kā varbūt teiktu glezniecības kritiķis Vītols-Vītulis no „Homo-Novus", ja vien viņu kāds laistu pie runāšanas.

Šai komēdijā jūs saduraties arī ar Monas Līzas noslēpumaino smaidu, šo Leonardo da Vinči rādīto Sfingu, kurai gudrajie vēl šodien velti meklē atslēgu. Ak, par „Galma gleznotāju" varētu stāstīt daudz. Varētu pačukstēt dažu eglītiski vienreizīgu asprātību, dažu divkosīgu kalamburu, varētu deklamēt skaistākās no Frančesko mīlas vaimanām, varētu citēt bakalaura Vitando prātojumus par māksla esību un ēzela būtību. Bet — esmu apsolījies noteikti, un negribu jums laupīt arī prieku to visu pirmo reizi dzirdēt pirmizrādē Eslingenas teātrī.

„Galma gleznotājs" ir jau piektā Anšlava Eglīša komēdija. Jau piektais skatuves darbs, taču nebūt ne piektais ritenis vai piektais paksis, bet gan piektais pirksts stiprai rokai. Šodien šai rokai varam uzvilkt atzinības cimdu un lepni teikt: mūsu atzinību valkā meistars!

Volfgangs Dārziņš

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kolektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 0,80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai" (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

Knuts Lesiņš

Gauži vienkārša lieta

NOVELE

(2. turpinājums)

To visu es tā pamazām izpētīju; viņiem ar Briksnu bija kopīgas vekseļu lietas, kuŗas man vajadzēja kārtot, reizēm ierodoties pēc paraksta Makuša dzīvoklī. — Sievietes, kas ap Makušu slija, bija dārgas un, bieži mainīdamās, putināja ne tik vien viņa naudas maku, bet arī viņa dvēseli.

Lūk — un tā ienāk Ints Makušs un prasa, kas man esot rokā. Mēs, jokos saprazdamies, pēkšņi visi sametamies uz vienu roku un atstāstam viņam Briksnas mēļojumu vēl labāk nekā Briksna pats, pie tam ar lielu nopietnību. Rādās, viņš gan mana, ka dzenam jokus, un tūdaļ prasa: lai dodot to viepli šurp, taisni tāda vēl viņa darbnīcā trūkstot; un iesmejas diezgan rūgti . . . Te nu dažs ieminas par lepru, Allūns — ka viņa gleznošana jau tā esot pietiekami nelaimīga; Briksna nesaka ne vārda, paņem viepli un iet uz kambari. Bet Makušs neatlaižas, aiztur viņu aiz pleca.

Tad Briksna saka: „Es tev to masku nedošu, ne tādēļ, ka tā nestu nelaimi, bet — man tā pašam patīk."

„Un par tādu lietu tu gribi ar mani strīdēties?" Makušs satraucas. „Ko tas krāms maksā?" Un viņš velk ārā naudas maku, cilādams 500 latu zīmes.

Briksnas acis pavēršas mazliet platākas, bet viņš savaldās un saka: „Ko tas maksā — nav svarīgi, bet es tev to negribu dot."

Makušs atkrīt krēslā, ļoti pārsteigts. „Tu taču, zalkšu veci, negribēsi citiem parādīt, ka esi norūpējies par manas dvēseles labklājību? Dod šurpu — vai tev pirmam notiks nelaime, kad es uzminēšu, kādēļ to esi iegādājies!" Viņš iesmejas viltīgi, un abi sāk ķīvēties, kamēr Briksna piekāpjas: „Še — nelaimīgais, un ej mājās izgulēties, nekādas naudas man nevajaga." Mēs redzam, ka Briksna noskaities ne pa jokam.

Makušs tikai smejas, iegrūž viepli mētelja krūtēžā, liek Tibiņam pasaukt taksametru un brauc mājās. — Pēc tam Briksna staigā pa salonu sadrūmis un īgns. — Pie joda, es domāju, neiedomājami, ka Briksna būtu māņticīgs, jo — no tādas ticības nauda nenāk. Kas par lietu?

II

Nedēļu vēlāk, naktī no sestdienas uz svētdienu ap plkst. 4 rītā Briksna man piezvana: liek tūlīt aut kājas, sameklēt kādā nakstlokālā pudeli konjaka un ikru maizītes. Pēc tam lai braucot viņam garām, būšot jāierodas pie Makuša. Protams, esmu ļoti pārsteigts. Ja arī Briksna kaut kur uzdzīvoja, tad nekad nezvanīja veikala cilvēkiem, lai tie viņam apgādātu dzeramos vai pakavētu laiku. Bet viņš zvana no mājām, pēc balss spriežot, pats apmiegojies un īgns.

Nu, kā zināt, pulksten 4 rītā krogi slēgti, naktslokālos durvinieki laiž iekšā cilvēkus atkarā no tā, kā viņiem patīk vai nepatīk ģīmis; ja esi iekšā, tad mazliet jāpiesēstas, viesmīļi nav laipni pret tādiem, kas grib kaut ko dabūt līdzi. Kamēr vēl aprunājos ar pārvaldnieku un visu prasīto par trīskāršu cenu sadabūju, pagāja vairāk par stundu. Kad piebraucu, Briksna jau stāv ārpusē drebinādamies un saņem mani nevisai laipni.

„Jūs bijāt ilgāk gaidāms, nekā aprēķināju, pat ieskaitot bārdas dzīšanu," viņš saka.

„Šai stundā dabūt konjaku nav daudz vieglāk kā pārdot gleznu," es cērtu pretim.

„Par naudu allaž . . ." viņš rūc. „Es taču tādās reizēs neskatos lēsē."

„Nu," es saku, „es nevaru taisni stāvēt nakstlokāla priekšā ar simtlatu zobos."

„Vai tad jums nav nekāda pazīšanās . . . tur?"

„Tās ir tādas, kuŗas labāk neatcerēties," es nosaku.

„Grūtā brīdī viss noder," Briksna novelk un izskatās gluži nopietns.

Kamēr mēs pārsēžamies viņa paša Ševroletā, es, protams, gribu zināt, kas tad Makušam tik grūts, ka ārstējams taisni ar konjaku.

— Makušs esot vakarrīt saņēmis telegrammu, ka māte mirusi; noskrējies visu dienu, meklēdams zārku, pukēs un vainagu, taisījies ar visu to braukt pirmdien māti apbedīt. Tē naktī viņam gadoties trakas lietas, hallucinācijas vai kā nu to saucot. Laikam pārtērējies pēdējā laikā ar nerviem, mātes nāve piedevām, kāds brīnums! Esot jāaizbrauc, reizēm taču cilvēkiem jāpalīdzot! Viņš paskatās mani kā atvainodamies . . .

Es prasu, vai tad krustdēla nav mājās. — Tibiņš esot kopš vakara pazudis, nekur sadzenams. Varbūt kādā krogū. Dievs ar viņu . . . Neesot arī īstais palīgs tādā reizē, kad nervi dumpojoties. Un tā, mēs piebraucam pie Makuša nama. Ejam, apakšdurvis vaļā. Augšā — piezvanām, iznāk pretī Tibiņš. Man viņa seja nekad nebija patikusi — gluži kā sačervelējies ābols, zilām ūdeņainām acīm; bet nu viņš viebjas, it kā gribēdams likties bēdīgs, un izskatās vēl nelāgāk. „Jūs?" viņš saka. „Kā tad? . . . Jā, tikko gribēju jums zvanīt . . ." Viņš ir acīm redzot pārsteigts par mūsu ierašanos un it kā grib vēl kaut ko jautāt, bet Briksna, viņam roku nespiezdams, tikai pamāj ar galvu un drāžas tālāk darbnīcā. Makušs to izmantoja arī par guļamistabu.

Un tur viņš guļ, uz platās vālas, savā ierastajā vietā, melnsvītrotā naktssvārkā, taisni nostiepies, rokas uz krūtīm, deguns tik neparasti plāns un bāls, gaisā pasliets, it kā gribētu kaut ko uzzināt, vaigi iekritušī, bārda nedzīta.

Briksna mirkli apstājas pie vālas, tad pieiet gluži klāt un saņem Makuša roku, tā stīvi ieliecas viņa plaukstā.

„Kas tad tas? — Viņš taču beigts . . ." Briksna nočukst, sarauj uzacis, un tai pašā mirklī pārvēršas gluži lietisks, it kā viņš to jau būtu iepriekš paredzējis. Viņš nostājas nelaikim pretī un brīdi klusēdams noliec galvu. Nezinu, vai viņš to darītu, ja manis un Tibiņa nebūtu klāt, katrā ziņā tas iznāca labi. Un laikam tas viņam bija vajadzīgs, lai kaut ko pārdomātu. Pa to starpu arī Tibiņš netērē velti laiku, sameklē svečturus ar vaska svecēm, iededzina un noliek nelaikim aizgalvī, piebīdīdams mazo galdiņu; nodzēš elektrību.

Briksna noskatās viņā gari un uzmanīgi. „Ārstam zvanījāt?" viņš prasa.

Tibiņš nostājas kā pratināms skolnieks, mierīgs, galvu nodūris, viņš vispār reti kādam skatījās acīs. „Jau bija," viņš nomurd.

„Miršanas apliecību izrakstīja?"

„Jā — t. i. konstatēja nāves cēloni un teica, lai pirmdien ejot pēc apliecības."

„Tas nebija policijas ārsts?" Briksna jautā ar uzsvaru.

„Nē."

„Kurš tad?"

Tibiņš min vārdu.

Briksna dur viņam ar acīm kā dzirklēm. „Kam tad jūs to veco izcelāt? Tas taču nevar atšķirt beigtu prusaku no mušas!"

(Turpinājums sekos)

Chronika

Herta Lūse un Atis Teichmanis dosies koncertu turnejā uz Zviedriju. 9. septembrī viņi koncertēs Stokholmas Koncertnamā.

Baletmeistars Osvalds Lēmanis noslēdzis līgumu ar Štutgartes operu par baleta iestudēšanu Karmenā. Latviešu balets atgriezīsies Eslingenā no viesizrādēm Bad Kisingenā, Augsburgā un Kemptenē. Tā bija pirmā turneja pēc reformas. 16. un 18. okt. Latviešu balets viesosies Vircburgā. Izrādēm vēl var pieteikties Vircburgas apkārtnes nometnes.

Filmu par trimdas dzīvi Vācijā uzņem lietuviešu organizācijas. Jau uzņemti 1500 metri un paredz vēl uzņemt 1000 metrus.

Latviešu preses biedrības angļu joslas kopas gada sapulce 19. septembrī Hanoverā, ACCU nometnē.

Palīdzēs izceļot kultūras darbiniekiem

Lietuviešu centrālo iestāžu pārstāvju apspriedē izglītības jautājumos, pārrunājot skolu, studentu un kultūras darba apstākļus pēc valūtas reformas, atzits: lai spētu atalgot pienācīgo skolotāju skaitu, līdzekļu sagādē procentuāli jāpiedalās arī nometņu komitejām, skolēnu vecākiem un Sarkanajam Krustam. Nolemts lūgt Amerikas lietuvju organizācijas sagādāt imigrācijas likumā paredzētās darba un dzīvokļu garantijas kultūras darbiniekiem, lai atvieglotu tiem iecelošanu Amerikā.

LLVPB

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Alkas. 5. Skola. 9. Ultimāti. 10. Torte. 12. Ālata. 14. Ar. 15. Apogs. 17. Nots. 18. Aurēt. 20. Unce. 21. Ikrī. 22. Oma. 23. K/S. 25. Kursa. 27. Svīta. 29. Ola. 30. Pi. 32. Āzēt. 33. Ni (niķelis). 34. Alva. 36. Kvieši. 38. N. B. 39. TASS. **Stateniski:** 1. Aita. 2. Kur. 3. Altāris. 4. Stepe. 5. Smagums. 6. Kalsnava. 7. Ota. 8. Līt. 11. Orakuli. 13. Ai! 16. Oto. 17. Sekte. 19. Urrā! 21. Ikona. 24. Sātība. 26. Aplis. 28. Iza. 31. Īve. 34. Avs. 35. Aši. 36. Ka. 37. Iz. 38. Nr.

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D., Bgm.-Laudm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2

Sensācio

Polijas komū

jas ģenerāl

izslēgts no

Bulgārija oficiāli ziņo atklāš

BBC pirmdienas rītā ziņoja, ka pol tārs un ministru prezidenta vietnieks G un izslēgts no partijas. Izpildu komit ceikts, ka Gomulka „padevies nacio niem". Viņa posteni partijas sekretā Bieruts.

Gomulku atcelt no amatiem un izdarīt nesaudzīgu tīrīšanu polu komūnistu partijā ierosinājis pats valsts prezidents Bieruts un rūpniecības ministrs Mincs. Centrālkomitejas paskaidrojumā teikts, ka savai strelšanai „piekritis" arī Gomulka. Tālākā paskaidrojuma daļā pieteikta partijas tīrīšana, jo tur esot „ievietošies" Padomju Savienībai un marksismam naidīgi elementi. Minētenes raidītājs pirmdienas pēcpusdienā ziņoja, ka valsts prezidents Bieruts steidzami uz Varšavu izsaucis visus partijas apgabalu un nodaļu vadītājus. Londonā šai sakarībā izskās, viņiem laikam tiks dotas attiecīgas instrukcijas, cik plaši izvērst tīrīšanu un kādus biedrus izslēgt.

Rietumeiropas prese jau labu laiku iepriekš ziņoja, ka Gomulkam draud pazudināšana. Jau jūlijā viņš vairākās runās deklarēja, ka Polijā nenotiks kollektivizācija, bet, kā zināms, šeit par šādu „nacionālu" tendenci kominforms nolādēja Tito. Gomulka bija arī tas, kas nevēlējās pievienoties dienvidslavu komūnistu partijas izslēgšanai no kominforma. Kopā ar Gomulku no amatiem atcelti arī divi citi prominenti polu komūnisti. Viens no tiem bijis augstā amatā partijas sekretariātā, bet otrs skaitījās sejma deputāts.

Bulgārijas ministru prezidents Dimitrovs svētdien paziņojis, ka uz rēnu gadu atceltas parlamenta vēlēšanas, lai „nenovirzītu tautas uzmanību no piecgades plāna". Sofijas radiofonā vēlāk nolasīts valdības oficiāls komunikē, ka Bulgārijā atklāta plaša sazvērestība. Daudzas personas apcietinātas, to starpā arī tāds dienvidslavs, ko Tito atsūtījis rākt slepenu informāciju. Šai sazvērestībā esot bijis iejaukts arī amerikāņu vicekonsuls, ko jūlijā apcietināja Sofijā uz ielas. Vēlāk vicekonsulu izraidīja no Bulgārijas. BBC ziņo, ka uz Vašingtonu steidzami saukts ASV sūtnis Dienvidslavijā Kenons. Labi informētas politiskas aprindas izsakās, ka amerikāņu valdība vēlas informēties par stāvokli Belgradē.

Reuters sestdien ziņoja no Istanbulas, ka, pēc turku laikrakstu informācijas, Bulgārijas komūnistu partijā notikusi nopietna šķelšanās. Iemesls esot domstarpības par Bulgārijas nostāju Tito un kominforma konfliktā jautājumā. Abas pretējās puses vadot ministru prezidents Dimitrovs un ārlietu ministrs Kolarovs. Kolarovs atbalstot Tito un esot izteicis spiedienu pret Dimitrovu, lai Bulgāriju, tāpat kā Dienvidslaviju, atbrīvotu no kominforma ietekmes.

Kamēr austrumu bloka centrā jāsteidzas augstākās vadības jautājumi, Bulgārijas rūpes sagādā nevēlamu papildu izplatīšanās, kuŗas varētu radīt ietekmējis Belgrades piemērs. Pēdējā „strādnieku partija" nolēmusi nākošā pusgada laikā vairs neuzņemt jaunus biedrus, sestdien paziņoja partijas birojs. Šo laiku izmantot partijas tīrīšanai no „oportūnistiem un koruptīviem elementiem". Arī Čechoslovakijas komūnistu partijas laikraksts mudina izslēgt no partijas visus biedrus, kas izrāda „liekulīgi-somiska oportūnisma" tendences. Tātad visur apmēram viens un tas pats.

Lai gan, pēc dažu informētu avotu ziņām, Dienvidslavijai draud ekonomiska vai saimniecisks sabrukums, kas pie līdzšinējās nostājas Dienvidslavijas komūnistu partijas ģenerālsekretārs sestdien publicētā paskaidrojumā sūdzas par saimnieciskā sadarbības trūkumu starp Padomju Savienību un Dienvidslaviju un aicina dienvidslavu komūnistu na-